

ÜLIÕPILASLEHT

HÕIMUNUMBER

IV SOOME-EESTI ÜLIÕPILASPEEVILT

N° 8/9

SEPTEMBRIKUU

1929

Vähendage oma küttekulu
ja tarvitage kütteks ainult

Vähendage oma küttekulu
ja tarvitage kütteks ainult

Riigi Turbatööstuse
kütteturvast

■■■■■■■■ Müük vaguni viisi ja väiksel arvul. ■■■■■■■■

Tallinnas alalised müügikohad turbakuurides:

- 1) Balti jaama kaubahoovis, Vaksali puiesteel, 2) Hollandi t. nr. 5,
- 3) Telliskivi tän. raudtee ülesõidu kohal.

Ka varustab Turbatööstus põllupidajaid illeta-
mata imbutusvõimelise jahvatatud ja pressitud **alusturbaga.**

RIIGI TURBATÖÖSTUSE JUHATUS, TALLINNAS, LAI T. 41.
TELEFONID (2) 26-16, (20) 9-71.

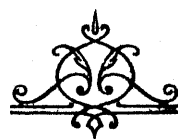
Ühistegeliste asutiste keskpank

EESTI RAHVAPANK

Asut. 1920 a.

Tallinnas, S. Karja 19, omas majas.

Asut. 1920 a.

*Toimetab
kõiki pangatalitusi.*

*Äriscis 1. sept. 1929. a.
Kr. 5.073.604.-*

Akadeemiline kooperatiiv

Tartu, Jaani tän. 7. Kõnetraat 63.

Oma kaupluses:

Büroo- ja kirjutustarbeid
Õpperaamatuid
Kodu- ja välismaa kirjandust
Tarvitatud raamatute komisjon
Kindlustusselts „Eesti“ peagentuur.

Meie liikmekaardiga:

Hinnaalandusi ärides ja töökodades
riide-, saapa-, galanterii-, koloniaal-,
apteegi- ja rohu-, spordi-, mööbli- j.t.
kaupade alal, juukselõikamise-, pesu-
töökodades jne.

TARTU PANK

Asutatud 1868. a.

Keskasutus TALLINNAS / TARTUS algasutus.

OSAKONNAD: Viljandis, Pärnus, Põltsamaal, Võrus ja Rakveres.

AGENTUURID: Narvas, Tarvastus, Väandras.

★

Toimetab kõiksugu panga-operatsioone.

★

Korrespondendid
kõigis tähtsamates väljamaa linnades.

Viimased sügis-talve
uudised kohale jõudnud

MEESTERAHVA:

**PALITU- JOPE- ÜLI-
KONNA- PÜKSIRIIDED**

NAISTERAHVA:

**MANTLI- KOSTÜÜMI
ja kleidiriided. Mantli
plüs, Lindener-sam-
met, siidiriided j. n. e.**

kõige moodsamates värvi-
des ja mustrites. Igasugu-
gused voodririided j. krae-
nahad.

Valik ja hinnad väljaspool võistlust.

Üliõpilastele iseäraline ostusoodustus.

M. Jänese suuräri

TARTUS, Kaubahoov 10—11—12.

Kõnetraat 5-91.

Tähelepanuks kõigile vil! vil! ja ksv! ksv!

Teatame, et oleme avanud enda juures suurema ühistegelise

kindlustusseltsi „Eesti“ agentuuri

ning toimetame soodsatel tingimustel
igasuguseid elu, tule ja teisi kindlustusi

Erlist tähelepanu juhiksime

madalate algpreemiatega

elukindlustusele, mis võimaldab kindlustuse kaitset ka kõige väiksema sissetulekuga isikutele

Akadeemiline Kooperatiiv

Tartu, Jaani tän. 7. Telefon 63

Kolmas Tartu Laenu- ja Hoiu-Ühisus

Tartus, Suurturg nr. 8. — Juhatuse telefon 11-13. Üldtelefon 99.

Avatud igal äripäeval kella 9—2.

Ühisus on asut. 1913. a. ja kuulub vanemate Eesti ühistegeliste rahaasutiste hulka.

Ühisus võtab raha hoiule; annab laenusid välja; saadab raha igasse kodumaa linna, alevisse ja valda, kus ühistegelised rahaasutised asuvad; võtab vastu vekseid, veokirju ja tshekke sissenõudmiseks; akkreditiiivid Ühispiimatalitustele; garantiid ettevõtete, hangete ja maksude kindlustuseks. — Ühisusel oli 1. juunil s. a. 3325 liiget ja nende vastastikune vastutussumma ulatas Kr. 1.009.587.35.

Oma kapitalid	Kr. 228.128.09
Laenusid välja antud	„ 2.928.208.18
Hoiusumme	„ 2.008.141.86
Äriseis	„ 3.383 362.—
Rahaline läbikäik	„ 13.950.787.53

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

EESTI KOMMERTS PANK

Peapank: Tallinn, S.-Karja tän. 7

Osakonnad: Tartu, Viljandi, Pärnu, Valga, Petseri, Narva ja Haapsalu.
Telefonid: peapangas 1-57, juhatus 9-89 ja 22-09. Panga keskjaam: 6-13,
9-86, 15-07, 19-03, 19-62 ja 29-61. Telegraafi aadress: «KOMPA».

SISSEMAKSTUD PÕHIKAPITAL KR. 1.400.000.—

Võtab raha hoiule

Annab laenusid vekslite, obligatsioonide
ja mitmesuguste väärtuste kindlustusel

Ostab ja müüb välisraha ja tšেকে, Eesti
Hüpoteegipanga pantlehti, Eesti 1927. a.
välislaenu pabereid

Saadab raha teistesse linnadesse kodu-
ja välismaal

Toimetab kõiksugu pangaoperat-
sioone

Korrespondendid kõigis kodumaa linna-
des, alevites ja tähtsamates välismaa
linnades

Kiire pangatalitus

PANGA JUHATUS.

KAUBA PANK A.-S. Tartus

Suurturg nr. 12, omas majas.

Asutatud 1905. aastal.

Telefonid nr. 9 ja 209.

Kinnitusosak. nr. 183.

*

Põhikapital

Kr. 200.000.—

Eri- ja tagavarakapitalid „ 139.257.83

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

KINNITUS A.-S. EESTI LLOYDI PEAGENTUUR.

Juhatus.

MOE, PUDU - JA PESUÄRI

VENNAD LEPP

Kõigist hooaja kaupadest rikkalik valik

Kaup odav /// Müügil suurel ja väikesel arvul

Üliõpilastele hinnaalandused

TARTU ÜHISPANK

Tartus, Suurturg 18.
Sissekäik Kompani 1 (Eesti Panga vastu).
Telefon 141. Asut. 1921. a.

Annab laenusid
mitmesuguste kindlustuste vastu.

Võtab raha hoiule
ja maksab kuni 11% aastas.

Võtab sissenõudmiseks
veksleid, veokirju ja muid dokumente.

Saadab raha
igasse kodumaa linna ja alevisse
ja
toimetab kõiki panga operatsioone.

Kinnitusselts „EESTI UNION“i“ peagentuur
Juhatus.

Lugege ühistegelise kirjandust ja
ajakirjandust, siis tekib usk ühis-
tegevuse vääramata jõusse.

Eesti Ühistegelise Liidu kirjandusel on il-
munud järgmised raamatud ja brošüürid:

Eeskuju-maalt. K. Reinmann. Lühike ülevaade
Taani põllumajandusest, ühistegevusest ja rahva-
üliskoolist, 55 pildiga. Hind 50 s.

Ühistegevus Eestis 1902—1927. Koguteos. Eesti
Ühistegevuse arenemine 1902—1927 aastani
136 pildiga. Hind 3,50 kr.

Kindlustuskäsiraamat. R. Karras. Hind 2,25 kr.
Eesti ühistegevuse album. Toimetanud J Mõttus.

Ühistegevuseaadus. Hind 25 senti.

Kuidas korraldada ühistegelise selgitustööd.

K. Reinmann. Hind 8 senti.

Peale nende on Liidu laos rida teisi raama-
tuid oma ja teistelt kirjastustelt.

Liidu väljaandel ilmuvad:

Rahvalik nädalaleht „Ühistegelised Uudised“ ja
ühistegelaste häälekandja „Ühistegevusleht“.

Tellimised saata:

TALLINN, LAI T. 41. ETKA.
EESTI ÜHISTEGELINE LIIT.

Maksuta õpetus

õmblemises, juurdelõikuses,
tikanduses ja nõelumises

Kauplused igal pool

H. Illison

Tartus, Kabahoov 37.

**Sadulsepatöös-
tus ja kauplus.**

Alaliselt ladus suures va-
likus esimesejärgu mater-
jalist valmistatud hobuse-
riistad, rihtmud, loogad, sa-
dulad jne., reisitarbed, port-
fellid, koolimapid, käekotid,
traksid jne.

Ainult

„Kiirus“

I. Tartu kiir-saapaparandus tööstus

Suurturg 1.

Parandab kiiresti ja hästi igasuguseid jalanõusid.

„MEMPHIS“

Suurturg 3 (Raekoja kõrval)

Härrade ja daamide kostüümide, ülikondade, palitute, mantlite jne.

auru-kiirpressimine ja keemiline puhastus

Plüüsh- ja sametmantlite ülesarutamine. 15 minuti jooksul on Teie ülikond puhastatud ja pressitud. // Üliõpilastele 15% hinnaalandust. Hinnad 1 kroonist alates ülikonna ehk mantli pealt. Ootamiseks eriruum.

**DAAMIDE,
HÄRRADE,
JA TEAATRI
COIFFEUR J. LUKSEP.
TARTUS, KÜUNI 3.**

- Alandatud tööhinnad -

Habemeajamine	20 s.
Juukselõikamine	40 „
Lokkimine	50 „
Manicure	75 „
Kulmude ja ripsmete värvimine	50 „
jne. jne.	

Äris töötavad ainult täiesti vilunud diplomeeritud töäjõud. Eeskujuline puhtus. Ootamist ei ole.

Kõige austusega **J. LUKSEP.**

„Üliõpilaslehe“

tellimine 1929 a. II semestrile on alanud.

Tellimisi võetakse vastu postiasutistes ja „Üliõpilaslehe“ toimetuses Üliõpilasmaja III kord.

Tartu üliõpilaskonna

söögisaal

Avatud

Kella 9 homm. kuni kella 9 õhtul.

Saadaval maitsevad ja odavad

**hommiku-, õhtu-
ja lõunasöögid.**

Tartu
Üliõpilaskonna

tähtsam kogumiskoht

on

KOHVIK

„LINDA“

Parimad pabe-
rossid Eestis

AINO

20 tk. — 35 snt.

A/S. „ASTORIA“.

Inglis kaleviäri
S. PALEY

Tallinna osakond:
Viru tän. nr. 23, telef. nr. 15-04.

★

Kohale jõudnud uus saadefis
sügise PALITU-, ÜLIKONNA-,
SMOKINGI- ja FRAKIRIIDEID.
Daamide SIIDI ja VILLASED
MANTLI-, KLEIDI- ja PESU-
RIIDED igas mustris ja värvis.

★

ÜLIÕPILASTELE
HINNAALANDUS!

L
I
V
O
N
I
A

ÕLU
MÖDU
LIMONAD

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

Tehase saadused tuntud kõrges
häädses!

Iga tudeng nõuab ainult
EESTI ÕLUT.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

TERVE TULO A!

Olge tervitatud vabas akadeemilises Tartus Soome velled ja õed!
Olge tervitatud külalistena, tervitatud olge sõpradena meie kodus.

Täna on meil õnn kaasa elada IV. Soome-Eesti hõimupäevi. Vabad Soome velled on teretunud vabale Eesti pinnale.

Meil, eestlasil-soomlasil on sajandite võitlused seljataga. Muutuvate aegade keeriseil oleme võidelnud oma vabaduse eest, iseseisvuse eest ohverdanud oma elu. Kaua tuli võidelda, kauem veel piinelda. Aga meie ühise vaba põlve mälestus ei kustunud. Ta kasvatas meie jõudu kuni tegi meid tugevaks. Surutud igatsused pääsesid valla, allasurutud ohked muutusid tugevaks hõiskeks:

Elagu Soome! Elagu Eesti!

Iga soomlase ja eestlase südames põlenud vabadustuli leegitses kuni piirud löid kahel otsal lõkendama. Ta paisutas rinda ka surve ajal, ega lasknud orjastada hinge, kui käed olid ahelais.

See tuluke näitas teed välja võitlusele, vabadusele ja valgusele.

Ta tegi meid iseseisvaiks!

Soome Eesti pojad ja tütreid! Meie oleme seotud mälestustega vabast ajast, raskete meeldetuletustega võõrast vägivallast. Olles seotud ühise minevikuga, aidakem siis ka üksteist elada ühisele tulevikule.

Suurele, võimsale, vabale tulevikule!

Ksv! Ksv! — täna on meie pidupäev. Röömsate hulgas näeme täna neid, kes juba esimeste seas võidelnud Soome-Eesti ühiste ideaalide eest, kes takistuste peale vaatamata on sammunud ühiste tähiste poole, on kutsunud teisigi ligi, meelitanud kõiki kaasa, kel hinges igatsus ürg. Tunnustus neile!

Röömsate hulgas näeme ka neid, kes juba aastaid kannud ehituskive, et hoone saaks suurem, avaram, kindlam. Tänu neile!

Röömsate hulgas on neidki kes veel võtavad hoogu, kes südames kannavad tahet, kes pole veel midagi teinud, aga tahavad teha. Jõudu neile!

Soome Eesti ühine suur tuleviku hoone vajab käsi, vajab palju teguvõimsaid käsi. Kui noortes on elujõudu, on tahet, miks ei peaks meie siis võitma, miks ei peaks siis kord tõusma

Soome-Eesti suur ühishoone.

Ksv! Ksv! Soomest ja Saarest — olgem röömsad! Olgem röömsad, et meil hinges ühine püüe, veres ühine tukse.

Olgem röömsad, et tahe meis elada sõpradena ühisele tulevikule.

Sõpradena ja veljedena!

Olgem röömsad — täna meil pidupäev!

Külalised või tuttavad?

Samasisulise kirjutise on alla kirjutanu avaldanud läind kevadel Soome üliõpilaslehes, et aga küsimus puudutab mõlemaid maid, siis on vast põhjust seda käesoleval korral käsitleda ka „Üliõpilaslehes“.

Me mäletame veel hiljutisest nii ametlike poliitikute kui kultuurtegelaste väiteid, et mõlema vennas- ja naabermaa Eesti ja Soome ametlik vahetõde nende iseseisvuse teisel aastakümnel on tagasihoidlikum, kui seda vast oma ajal mitmedki hõimu- ja kultuurtegelased oleksid soovind näha.

Kas oleme meie, akadeemiline noorpõlv, samuti pettund vastastikuseis suhtes? Ei, tundub rõõmustaval viisil, et mitte. Paisab nagu Tartu, Helsingi ja Turu kasvav noorsugu ning tähelepanudav osa haritlaskonnast hakkaks ikka enam moodustama teat tervikut, mida liidab ühte mitte ükski juhuslik hõimuharrastus, vaid isiklikult põhjendat veendumus mõlemate maade kultuurilise ning riikliku ühtekuuluvuse mõtte tarvilikkusest ja kasust. Meie, akad. noorpõlv, oleme ühiselt avaldand ning kaitsnud neid tõekspidesid nii Tartus, Helsingis kui Turus. Hoolimata maade ametlikust välispoliitikast oleme tänapäeval samal seisukohal ja usume võivat veelgi laiendada ja kõvendada sõprus-sidemeid.

Arvan, et eelpoolõeldu on leidnud niivõrt üldist tunnustust nii Tartus, Helsingis kui Turus, et on asjatu peatuda sellel pikemalt. Püüame järgnevas lühidalt käsitleda mõningaid siia liituvaid mõlemi maa akad. noorsoo lähenemisprobleeme.

Selleks, et kummagi maa kultuuriline lähenemine saaks reaalsema põhja, on tähtis vastastikune tutvunemine. Seda ongi tähelepanudavate tagajärgedega teostand mõlemapoolsed üliõpilaspäevad, suvikohtade vahetus, külaskäigud, sõprussidemete sõlmimine üksikute üliõpilasorganisatsioonide vahel jne. Ikka suuremad hulgad akad.

noorpõlve nii Tartus, Helsingis kui Turus õpivad tundma vennasmaad, selle kultuur- ja üliõpilaselu. Sarnasele põhjale alles võibki ehituda isiklik ja kindel veendumus.

Kuna üliõpilaskoosseis kummagi maas aasta-aastalt muutub, ei kaota üliõpilaspäevad, mõlemapoolsed külaskäigud ja kogu vastastikune tutvustamispropaganda

Martt Haavio,

jumalattoman vakava mies. Luuletaja, Mustapäana Haapsalu Valge Naise austaja, liht-surelikuna lk. 144 trükkit „onnen ylkämies“. Kõnena kõmisev sõna, välguna raksuv tegu. Siilkarvane, nagu pildist näeme, rootsikuile. *Dr. phil.* 25. IX. 29 — sel puhul Eesti sõpradelt määratul hulgal õnne!

kunagi oma tähendust Eesti-Soome lähenemise seisukohalt. Kuid meie ei pruugiks neil lähenemisüritusil peatuda ainult üldisel vastastikusel tutvunemisel.

Meil hakkab kummagi maas ilmuma ikka laiadasemaid hulki akad. noorsugu, kes juba korduvalt on käind vennasmaal, kes juba kaunis hästi tunnevad selle elu ja kultuuri üldilmet. Neile on tihti vennasmaa saand juba

küllalt lähedaseks, tihti juba niivõrt liituvad oma maa mõtteilma rõõmude ja muredega, et tahaks jätkuvalt näha vähe sügavamalt naabermaa ellu, tunda peale võõrastele näidetavat poolt ka selle elu tõelist rütmi, eri elunähtuste võitlust, positiivist ja negatiivist, nii nagu need erinevad igal oma kultuurelu elaval rahval.

Tuleb pidada tõsiasjaks, et mida lähemalt kummagi maa akad. noorpõlv õpib tundma vennasmaa elu ja selle avaldusi, seda lähemaks ja tegevamaks saavad mõlemaid maid ühendavad sidemed. Nii kaua kui meid vennasmaas peetakse, ehkki lähidasina, kuid siiski külalisina, tunneme ka meie end suurelt osalt ainult külalisiks, kes seisavad väljaspool maa otseseid eluavalduisi, tunneme ja näeme viimaseid teat määril nagu aia tagant. Kas meie aga ei ootaks mõlemi maa noorsoolt suuremat ühtekuuluvust ja kas ei oleks mõeldav, et mõneski küsimuses tuntaks vennasmaa kohta osalt sama kohustust, kui oma maa harrastuste ja tõekspidede nähes.

Allakirjutanule tundub, et edaspidi nii Tartus kui Helsingis peaks püüdma eraldada vastastikuse tutvunemise alged ja juba kaugemale jõudnud tutvus. Neid Soome akad. noorpõlve liikmeid, kes on Tartus juba lähedad tuttavad, peaks hakkama siin ikka enam pidama omiks inimesiks, kellega pole tarvis alati rääkida ettevaatlikult ja maad esindavalt, vaid kellele võib nagu sõbrule avameelselt rääkida ka maa ja selle kultuurelu raskusist ning varjupoolist ja üldse näidata maad ja rahvast sarnasena nagu see on ja mitte ükski ülesvõtteid, mis on paigutat albumisse vastuvõttetoa lauale. See muidugi võiks olla maksev ka eestlaste suhtes Helsingis ja Turus.

Mina kuulun perekonda ainult siis, kui mind on vastu võet sellesse; kuulun mina aga perekonda, siis tunnen ka ise end olevat selle

liikmeks ja selle rõõmud ning mured on meile ühised.

Tõsi küll, võib mainida ka mõnesuguseid raskusi sarnase Eesti ja Soome akad. noorpõlve lähedasel suhtumisel. Hõimumaa olude lähedane tundmine tooks vast tihti paratamatult kaasa isikliku seisukohavõtu selle maa mõeldavate eri rühmituste ja ilmavaadete suhtes ja kas see siis tihti ei vähendaks vahenditult heatahtlikust vastastikusel läbikäimisel. Sarnasele võimalusele ongi raske leida teoreetiliselt lihtsat ja üldmaksvat lahendust. Siiski paistab, et kui on küsimus kahest lähedasest hõimumaast, enam kui muidu peaks maksma nõue, et vastastikune suhtumine oleks aina avameelne ja heatahtlik, vaata-

mata isiklikkude, või võimalikult eri rühmituste vahel olevatele ilmavaatelistele lahkuminekutele.

Samut ivõib eri küsimuste käsitlemine tekitada raskusi. Isiklikkude tõekspidede esitamine võib teat juhulil omalegi tunduda ülarusena ja ühekülgsena. Selleski, suurelt osalt taktiküsimuses, on raske asetada kindlat normi, vahekord oleneb kõigepealt isikuist ja vastastikusest usaldusest. Kuid palju tähendaks juba see, kui väitlejad või vestjad oleksid kummalgi poolel teadlikud ka isiklikkude seisukohtade esitamise ootstarvest ja et see ei pruugi sugugi samal ajal tähendada nende propageerimist ega nõua nende tunustamist.

Eesti ja Soome lähenemisel

oleks allakirjutanu arvates suuregi tähendusega, kui arvukad soomlased senistele lisaks, muutuksid meil Eestis omiks inimesiks ja arvatavasti see on maksev ka eestlaste suhtes Helsingis ja Turus.

*

Eelpool avaldet seisukoht pole mitte ainult teoreetiline, vaid allakirjutanal ja vist paljudel teisilgi, on rõõmustavalt nii mõnigi kord olnud juhust jälgida sarnast vahenditult sõbralikku suhtumist nii siin- kui sealpool lahte. Kui meie tahame, et see laieneks, peame omis kohustusis selle sõpruse vastu teadlikud olema.

Eerik Laid.

Soome-Eesti lignemispyyete värskeimaist tulemusist ja lähimaist väljavaateist.

Parajasti kui saan lõpule oma järgnevate ridade pika päälkirja sõnastamisega, ulatetakse mulle „Postimees“ oma lakooniliselt selgetiitlise artikliga: „Eesti-Soome vahekorra tänapäev.“ Selles on kokkuvõtteid kõnelusist Eesti saadikuga Soomes hra Hellatiga. Täpsed kained andmed, osalt numbreis arvutet kokkupuuted kahe hõimumaa vahel. Selle aasta kaheksa esimese kuu jooksul olevat asjakirjade põhjal Eestit kylastand umb. 30000 soomlast, seega umbes 1% kogu soome rahvast. Eestlased on Soomes käind nende yldarvule vastavalt muidugi vähem, kuid külalapsi siiski vist sama protsent. Hõimudiplomaate niisugune asjadeseis näikse rõõmustavat kõigi majandusliikkude heitluste ja võistluste kiustegi, mis meie erakordseil aegadel tõkestavad rahvaste, lähedaste hõimudegi, lignemispyydeid.

Kui juba kaine- ja kaalutõnaline diplomaatia võib-olla optimistlik ja rahul Soome-Eesti hõimusuhete arenemise puhul, siis veel seda kindlamini muidugi eneseavalduse avameelne ja eelarvamustetu akadeemiline

noorpõlv Soomes ja Eestis. Oleme teind endile ilusaks traditsiooniks aegajalt pidu pidada oma hõimurahvaste sõpruse tihenemise nimel. Need taas ja jälle korduvad yliõpilaspidustused ise juba eeldavad, et iseendast mõistetavalt vaheajal jälle on sündind hõimualal yht ja teist, mida õigus ja kohus on pidumeeleolus mälestada. Muidugi, kui me vaatame tagasi, siis meie silm ei leia paljast edu ja kordaminekut. Kuid kõik mis viimasele vastupidine, selle kõrvaldamiseks ja võitmiseks kogume üheskoos yksteise optimismist uut rammu, otsime nõupidamistel yhiselt uusi teid.

Ringi vaadates ja oma tänavuste yliõpilashõimupäevade pidumeeleolule sisulist õigustust otsides leiamegi seda kyll ja kyll. Täie rahuldustundega võime konstateerida, et just paari aasta jooksul, mis on möödund meie viimasest kokkusaamisest, eelmisisist kolmandaist Soome-Eesti yliõpilaspäevadest, paljud meie soovest ja ja pyydeist on kas täitund või vähemalt suuresti ligemale nihkund oma täitumisele. Soome ja Eesti vahelised hõimusuhted on

jatkand arenemist oma ju varemini avaldund suunas, laiuses. Meie rahvaste vastastikkuse tundmaõppimise ja teineteisele lignemise paratamatu tarve, mis mõne aastakymne ja võib-olla koguni veel mõninga aasta eest oli kitsaste ringide ja yksikute isikute omaksvõet aksioom, leiab yha massilisemat tunnustust. Selle tunnustuse kõige impositsemaks avalduseks on olnud ylemalmainit tänavusuvine yllatav Soome-Eesti vahelise turismi tõus. Vaevalt selle põhjustas ainuyksi Eesti kuurortide reklaamiosavus. Pigemini küll erilisel suur soome külaliste arv Eestis sel suvel omalt poolt näitab, kui suur positiivne mõju on olnud hõimuläbikäimist takistava välispassinõude kaotamisel Soome ja Eesti vahelt. Kui mõni pessimist liialdab Soome keelusäädusest kui Soomest Eestisse suunduva turismi päätegurist, siis ei jää muud, kui seda suurmeelselt talle andestada. Soome ajakirjandus on möödund suve jooksul eriti rohkearvulis kirjutusis peegeldand soome reisijate muljeid Eestist ja Eestis matkamise ning suvitamise põhjendusi. Eesti on soomlastele ker-

gesti kättesaadav matkamaa, mille vastu huvi salgamatult tõstab eestlastega ligidasse hõimluse kuumumise teadvus. Tyhja tuult tal lab, kes tuleb väitma, et romantiliselt hõimlustundel pole midagi sisulist yhist selle Eesti-sympaatia käegakatsutava tõusuga. — Eestlastele selle vastu Soome on olnud ju varemni sagedasti õpireiside maaks, ja reisivõimaluste hõlbustudes on viimasel ajal saand selleks veel suuremal määral. Eestlasi tulvib Soomesse teatavasti eriti rohkelt ekskursioonidena, milline reisimisviis oma odavusega on meie majanduslikult kitsaile oludele kõige sobivam. Massilise hõimuliiklemise huvides on eriti tervetulnud asutisteks Eesti-büroo Helsingis ja Soome-büroo Tallinas. Oma lyhikese olemasolu jooksul on nad vastastikkuse informatsiooni ja korralduskohtadena suutnud juba teenida laiu hulki. Nende asutiste ellutekkimisel nagu ka yldse viimaseaegse Eesti vastu huvi tõusu äratamisel on vist kyll erilised teened rahvuslikul puhassoomlus-liikumisel. See kõigest ebarahvuslikust ja rootsipärasest loobumist nõudev tugev liikumine ju rõhutabki rahvusluse kõrval hõimusõbralikkust.

Sama massilise hõimuliikumise tähe all on arend ka meie korraldetavad yliõpilaspäevad. Nad on alguse saand kummagi maa Hõimuklubide kitsaste ringide vastastikkusest külaskäigust ja paisund praeguse ulatuseni, kus vastastikku võõrustavad mõlema maa kõik rahvuslikud yliõpilaskonnad (Soomest nii Helsingi kui Turu, Eestist Tartu kui ka Tallinna). Ja säärase laia alusega kokkupuuteis on palju jõudu isegi siis, kui kokkupuuted ise osalt jäävad juhuslikeks ja pääliskaudseiks. Pisirühmitusiks killustund Eesti yliõpilaskonnad tunnevad end selle juures vahest paremini, kui mitmelgi muul puhul jälle ühiste rahvuslike ülesannetega tervikuks, loodetavasti ka soome yliõpilased hõimukysimusile liginedes tunnevad endid nagu kindlamalt liitund, lahutamatuks yhispereks.

Edasi võime yliõpilaskonnas massiliikumiseks pidada koguni

niisugustki Soome-Eesti ligindamisele sihtivat nähet nagu möödunud aastal sõlmit EÜS-i ja Helsingi Pohjala-yliõpilaskondade sõprusleping. Suurte mitmesajaliikmeliste yliõpilasryhmituste ligindamiseks mõeldud lepingu loomulikuks tagajärjeks on laiade yliõpilashulkade (enamasti vist kyll pinnapäälised) massikokkupuuted. Ja viimaseist, kui lepingu punktid osutuvad lootuse

Drnd. Elsa Enäjärvi.

Siin on koos kõige ilusam kirjandus, kõige puhtam kunst, parim teater, eksaktseim teadus, stlgavam Eesti-sõprus ja — palavaim armastus dr. Martti Haavio vastu.

kohaselt eluliseks, peaks võima loota äratist kogu muulegi yliõpilaskonnale. Kuigi vahest mõnelt poolt avaldet lootused, nagu sääraseid kitsamaulatuslikke soome-eesti liite võiks tekkida suuremal hulgal, näikse olevat esialgu vähe põhjendat.

Meid yliõpilasi muidugi siinkohal hoopis vähem huvitavad muude yhiskonnaalade viimaseil aastail yha tihenev kokkupuudete hulk. Soome ja Eesti kui sõbralikkude naaberriikide sportlaskond, kaitsevägi, põllumeeskond, kas või tuletõrjujadki jne. jne. — kõik need alad on viimasel ajal meil pakkund vastastikku kätt yle lahe, (osalt veel sellegi läbi, et soomlased mitmel puhul on osa

võtma hakand yheskoos eestlastega Baltimeremaade yhismuredest) ja vaevalt neilgi kokkupuuteil on oldud paljalt hääd naabrid. Kyllap juba üksi salapärane keelte läheduse ja vastastikkuse peaaegu-mõistetavuse tunne ka kõige praktilisemate alade edustajate kokkupuuteil peaks iseenesest kõrva sositama midagi yhiste kultuurideaalide poole sammumise tarbest.

Kokkuvõtteks — ja seda isegi niisuguse ebasystemaatse ja riivava ülevaate korral nagu esineb eelmisis ridades — peab möönma, et soome-eesti hõimukokkupuudete pind oma laiuselt on tänapäev juba soliidne kyllalt. Massilisi kokkupuuteid, kogu ni mitmeid massilisi yhisettevõtteidki näeme selles aluspinnas, ja kõik need vahendavad tuhandeile siin- ja säälpool Soomelahte isiklike tutvus- ja sõprusvahetordi. Ja kui veelgi miski asi saab juba isiklikuks olgu see siis kas soome ja eesti kultuurilise ligindamise veendumus isiklike kokkupuudete ja hõimumaa ja -rahva lähema tundmaõppimise kaudu — siis alles tavalisest saab normaalsest rahulikust kodanikust selle asja eest ihu ja hingega aktiivselt võitleja. Ja just viimased aastad on nende ridade kirjutaja arvates tasapisi loond nii Soomes kui Eestis meie hõimumaade kultuuryhtluse vankumatu id eestvõitlejaid juurde suured hulgal.

Kuid teiselt poolt tundub, nagu isegi hakataks viimasel ajal paljaste isiklike kokkupuudete tähtsust hõimutöös liialdama. Oodatakse neilt vist kyll liiga, kui loodetakse, et nende kaudu kogu hõimukysimus lahenduks. Igasugust teoretiseerimist, kõnelemist ja kirjutamist selles kysimuses on hakat nagu võõrastama, pidama tarbetutyhjaks hallide sõnade tegemiseks. N. ö. „teoreetiline“ huvi hõimukysimuste vastu on nii noorte kui vanade seas ilmsesti vähenemas, vastavate kysimustega tegutsevad asutised ja yhingud (näit. Hõimuklubi Tartus, aga vist ka Helsingis).

gis ja Turus) nagu ei saaks alati küllaldaselt tuult tiibade alla. Kui seda nii kaua peaks jätkuma, kannataks kahjuks hõimutöö sygavus: hõimutöö ylesannete ligem selgitamine, Soome-Eesti kultuurilise lähenemise sisulise külje sõelumine jääks poolikuks. Senni on algatused Soome-Eesti hõimvahekordade arendamise alal päämiselt alguse saand sääraseist „naiivseist“ teoretiseerijate ringkonnist, ja sellepärast hõimutöö sygavusmõõte üle just nuriseda ei saa.

Tuletagem meelde kas või eelmiste üliõpilaspäevade teoreetiliselt esindajatekoosolekult lähtund hõimukeelte koolides õpetamise

Niilo Kärki

hõimuasjanduse Nestor (tarkuse, mitte veel vanuse poolest). J. L. Runebergi järele teine Porvoo kodanik auvääruses, esimene Eesti-sõbralikkuses ja enneolematu ning tagasihoidliku võõraste-vastuvõitlikkuses.

saand sajad õpilased, ja puhtpraktilisil põhjustel ikkagi on ja jääb vist küll loomulikult eestlaste õpiviisi soome keele vastu suuremaks kui vastavalt soomlaste oma vähem praktilise eesti keele suhtes. Kogu üliõpilaskondi puudutava tähtsusega on ka üliõpilaste endi „naiiv-idealistlikest“ piirest algatet hõimustipendiumite asutamine ylikooles. Helsingi ylikool on siin teind järeletegemisväärse algatuse oma kahe stipendiumiga eestlasile, millele on selt-sind veel samasuguseid erastipendiume. Tahaksime loota, et Tartuski soome õppijatele hakatakse mõtlema mingi vastutatu yle.

Kitsast Hõimuklubide-vahelisest algatusest on kummagi maa suvine üliõpilaste suvikohtavahetus saand jällegi laiaks üliõpilaskondadevaheliseks ettevõtteks ja tegeliku hõimukeeleõpetusele lisaks on viimase eeskujul käesoleva aasta suvel katset teht (Soome-Eesti byroo) ka kooliõpilaste suvivahtusega. Soome ja eesti noorte sihikindel kasvatamine Soome-Eesti kultuuryhtuse teadlikeks liikmeiks — see on hõimutöö syvendamine otseseimas mõttes.

Ent just hõimutöö syvendamine on see, mille alal senniseist saavutusist hoolimata tuleb pyyda tulemuste tõstmisele. Lubatagu veel lyhidalt peatuda paaril punktil, mis meid üliõpilasi enam võiksid huvitada.

Ekskursioonide korraldamise alal, niipalju kui

Kerttu Mustonen

A & O vahel Ee & Soo. Oma pilti avaldada ei luba, sellepärast me teda ei klatsi, kuigi teame tast kolepalju — kõike hääd.

mul on olnud võimalust seda jälgida, tuleb veel mõndagi teha, et need saaksid osavõtjatele kyllalt andvaiks. Muidu just oma massilisuse ja sageli osavõtjate rohkearvulisuse tõttu kaotavad palju oma õpetavast tähendusest, mis neil võiks olla eriti ekskurseerivale noorsoole. Palju naabermaast hää mulje saamiseks mõjub kaasa ms. õnnelik korterispeipautamine. Eriti Eestist Soomesse matkavate õpireiskondade suure hulga tõttu peaks, vähemalt suvisel ekskurseerimishooajal, olema Helsingis näiteks ekskursionistide kodu. Muidu satuvad meie muidugi kitsaist oludest matkustajad korterikohtadesse, mis neile Soomet (või soomlasile Eestit) esimesil kokku-

Neifi Katajavuori

Diibli sõnadega võiks õelda: Kadakamägi põles hõimu harrastusest, kuid ei põlend mitte ära.

ettepanekut. Nyyd on nii Eestis kui Soomes sääduslikult võimalikuks saand vastava hõimukeele õpetamine teatavas ulatuses ja esimese aasta tulemusedki juba käes. Soomes näit. arvati mööndund aastal keskkooles eesti keelt õppinuvat umbes 400 noort. Eestis soome keele õpetamise kohta pole statistilisi kindlaid andmeid, kuid yksi ju Tallinnas ja Tartus on koolide juures korraldet erakursusil soome keele õpetust

puuteil ei tutvusta sugugi niisugusena nagu ta on, lisaks lähevad teenimatult kulukaiks jne. Läind suvel näit. oli mõne eesti ekskursiooni peatumiskohaks Töölös üks väike Helsingi oludes muuseumikõlvuline puumajake 4- kuni 5-kordsete hiiglaste vahel, kus ms. yhes Tartu keskkooli abiturientidel tuntav osa ajast läks lihtsalt „majapidamisel“ tarvismineva vee tassimiseks kusagilt eemalt kaevust. Nii jäi vist mõnele ekskursandile koguni teadmatuks veevärgi (mis õpireislaste puhtuskultuuriks eriti tähtis teada) olemasolu Helsingis ja liftide ja kõige muu selletaolise „euroopalikkus“. Tartumaa õpetajate ekskursioon ložeeris Helsingis peatudes kusagil võõrastemaja keldrikorral, mis yhiskorterina polnud ka eriti odav (Emk. 100 umbes isikult ööpäevas). Eesti ekskursioonidel Soomes on päälegi omad kaunis kindlad marsruudid sisemaal (näiteks Hämeenlinna—Tampere—Savonlinna—Punkaharju—Imatra), kus samuti tähtsamais peatuspunktes võiksid olla ekskursioonikodud. Viimastega yhenduses tuleks hõimuorganisatsioonidel luua õpireiside hooajaks kindlam ekskursioonijuhtide võrk koha-

A. Hellat
Eesti saadik Soomes.

päälseist hõimutegelast, kes teatava kindla kava järele annaks systemaatsemaid seletusi nägemisväärses kohtades. Senni on ekskursioonide juhtimine nii Soomes kui Eestis kandnud sageli juhuslikku ilmet. Kui palju aga siiski võiks näiteks juba lakoonilinegi seletus avalikkudes asutustes, muuseumites, ausammaste juures jne. selgitada maa nii olevikku kui ajalugugi. — Kõik ekskursioonide kohta öeldu muidugi maksab samal määral Eesti kohta, kuigi tänini soomlaste ekskursioonid siin pole olnud vist veel nii massilised.

Koolidesse tungind hõimukeeleõpetuse tõsiseks teostamiseks tuleks luua vastav kompetentne õpetajaskond, mille puudumine mõlemal maal õpetajate endi nõrga ettevalmistuse tõttu hõimukeele ja kultuuritundmises annab end tunda. Helsingis ja Tartus läänemeresoome keelte õppetooli juures võib-olla tuleks nõuda lisaõpinguid neilt noorilt emakeeleõpetajaiks valmistuvailt, kes tahavad yhtlasi anduda hõimukeeleõpetamisele. Praegusele soome keele õpetajaskonnale Soomes ja eesti k. õpetajail Eestis peaks olema võimalust eri kursuste teel täiendada vastava hõimukeele õpetamiseks.

Soome-Eesti kultuurisuhete syvendamiseks on hädavajaline vas-

tastikkuse rahvusliku ilukirjanduse tutvustamine. Eestis soome kirjanduse tundmine tõlgete kaudu on viimaseil ajal rõõmustavalt edenend: „... meil soome kirjanduse tõlkimises on mindud juba liigselegi agarusele, andes välja töid, mis võiksid jääda kas tõlkimata või mille tõlkimisega poleks nii häda“ — lausub koguni näit. B. Linde „Loomingus“ 1929 lk. 746. Ei tahta uskuda, et meiegi selles asjas juba liiale oleksime läind, kuid soome noorpõlvel igatahes seisab ees veel palju eesti kirjanduse tutvustamise tööd. Praegu võib-olla on soome-eesti vastastikkuste tõlkeoste vahekod umbes 1 : 10, aga meie kirjanduste väärtusevahekord igatahes pole kaugeltki nii erinev. Nii Soomes kui Eestis tõlgitakse ju pääle yldtunnustet ilmakirjanduse tähtteoste aastas suured hulgad ajaveetekirjandust, ja isegi niisuguse kirjanduse tuttavakstege mine on tähtis meie rahvaste vaimliseks liginemiseks, mispärast hõimukeelest tõlgit ajaveetekirjandusel (vähemalt eestlase silmaga vaadates) peaks olema koguni eesõiguski teiste maade samaväärtusliku toodangu ees. Soome akadeemiline noorpõlv mitme oma edustaja kaudu on ajand eesti kirjanduse tutvustamise asja, loodetavasti ta leiab yha uusi teid ja võtteid ses oma

O. Rütli
Soome konsul Tartus.

Mimmi Rütli

tähtsas töös. Muidugi ka soome- ja eestikeelsete originaalkeelse kirjanduse (ja ajakirjanduse) kättesaadavus kummaski naabermaas tuleks säada paremale järjele. Kui mitte muidu, siis vähemalt, riigi- või omavalituste toetussummadega tuleks soetada vähemalt igasse vastava maa kultuurkeskusse raamatukogu hõimuosakond. Võibolla era annetusedki võiksid selle juures palju korda saata, nagu näit. on pandud päämiselt eestipoolsete annetustega tugev alus Turu Soome Ülikooli raa-

matukogu eesti osakonnale (alles hiljuti vilksatas ajakirjanduses teade Turu Ülikoolile saabund 4000-köitelisest raamatukingist).

Need oleksid näiteks mõningad tööalad Soome-Eesti hõimusuhtlemises, kus nii või teisiti yliõpilaskonnad võiksid oma noorusliku algatamisega või käe külgepanekuga olla tegevad. Saabuvad yliõpilaspäevad muidugi annavad aru, mis kõik teha ja kuidas teha ligemas tulevikus, ja toovad loodetavasti mitmelt poolt siia Tartusse kokku uusi mõtteid. Pole ju muidugi Soome-Eesti

suhted ainult yliõpilaste luua. Eriti majanduslikkude, aga ka kultuurpoliitiliste vahekordade reguleerimisel on arusaadavalt lõppsõna enamasti öelda kogeenumal põlvel, kuid lootkem, et noorte veendunult optimistlikud algatused suudavad kaasa tõmmata ka pessimistlikumat vanapõlve. Selles lootuses, senniste võimalikkude ebaõnnestumiste yle pikalt virisemata, silmis tulevikusaavutiste kauged mäed, läheme vastu seekordseile neljandaile Soome-Eesti yliõpilaspäevile.

Julius Mägiste.

Soome-Ugri tõu osa Euroopa kultuuris.

24. veebruaril l. a. pühitses Eesti Vabariik oma iseseisvuse kuulutamise kümnendat aastapäeva. Ühes mõlema põhjariigi — Soome ja Eestiga, kes kümne aasta eest võitsid oma rippumatus Venemaalt, tõusis nüüd Soome-Ugri riikide arv kolmeni, kes germaani, romaani ja slaavi tõu kõrval moodustavad neljanda rahvakoondise Euroopas. Selle koondise esimeseks liikmeks olid nimelt ungarlased,

kes enam kui tuhande aasta eest Doonau ja Karpaatide lagedikul asutasid kindla riigi. Näib, et saatuse on soome-ugri rahvastele annud sama ülesande: olla Lääne-Euroopa kultuuri kaitsjaks Ida vastu. Nii võitlesid aastasadade vältel soomlased ja eestlased põhjas ja ungarlased Kesk-Euroopas. Pärast maailmasõja lõppu on põhjapoolsed soome-ugri rahvad saanud jätkata oma vana ülesannet iseseisva riikluse mõjuvama kujul.

Soome ja Eesti on saanud nn. «rajariikide» põhjapoolsemateks liikmeteks, mis on tekkinud Venemaa piiril. See nimetus ei ole aga päris tabav. Soome ja Eesti ei moodusta mingit rada, s. o. Vene, Sarmaatia legendiku jätku, vaid nad on Läänemere riigid. Soome kuulub nii geograafiliselt asendilt kui ka ajaloolise-kultuuriliselt arenemiselt Skandinaavia juurde, kuna Eesti ja Läti (kitsamas mõttes Balti riigid, laiemas mõttes arvatakse ka Leedu siia juurde) kuuluvad Balti riikide hulka, mis Lääne- ja Ida-Euroopa vahemaana oma geopolitiliselt

tähtsa asendiga lahutavad Venemaa merest ja mis saksaprotestantliku mõju tõttu moodustavad Kesk-Euroopa vaimlikult-kultuurilise rajamaa. Eesti iseseisvaks saamisega nihkus esiplaanile suur, vana ajalooline idee. Baltimaade idapiir langeb nimelt ühte selle piirivööga, mida mööda rändasid nagu suurel mandriteel varjagid Soome lahest kuni Asovi mereni. See piirivöö lahutab veel tänapäev

Leeni Ploompuu-Vesterinen
Eesti-büroo juhataja Helsingis.

Emil Vesterinen
Eesti konsul Helsingis.

vene rahvaste ookeani teistest Euroopa rahvastest. Sellega langeb kokku kreeka-õigeusu läänepiir ning saksa-ladina kirja maa-ala idapiir. Narva ja Peipsi on jällegi saanud rajaks Lääne ja Ida vahel, nagu Vana-Liivimaa ajal, kui sakslased, taanlased ja rootslased pärast viikingute legendaarse ajajärgu

kadumist katsusid siin kindlat pinda leida. Selle piirini Ungari Transilvaania vürst Stefan Báthory Poola kuningana on saatnud oma valveposte. Tema, kui oma aja suuremaid riigimehi, nägi juba XVI sajandi lõpul slaavide edasitungimises suurt hädaohtu lääne kultuurile. Veel tänini alalhoidunud kindlused

Narva juures, mõlemal Narva-jõe kaldal, Hermannii kindlus ja Ivangorod, näitavad kahe kultuuri elava sümbolina, et nagu tol ajal, nii ka praegu veel seisab siin kaks erisugust maailma vastastiikku.

Prof. Stefan Csekey.

Mõningaid vanu ja uusi hõimutöö ülesandeid. Hõimukursused, sundeksemplarid jne.

Kõige edenevam ja reaalsem hõimude lähendamise tee näib küll olevat — korraldada ühispummelusi kord ühel, kord teisel maal. Ja kõige reaalsem saavutus, millega võime näidata mitte üksi meie üheväärsust vaid ka üleolekut soomlastest ja nii rahustada oma tõusiklikult laiutavat enesetunnet — jah, meie ainuke „väärtus“, mille vastu ka soome intelligentsi laiemal hulgal näib leiduvat tõsisemat huvi — see on küll meie elustav „valge“ ja riigi poolt soodustet enesetapmise vabadus.

Mis puutub aga muusse hõimutöö aladesse, siis peab nähtavasti kõige päält asutatama hõimukapital (kui mitmes?) tehtud ettepanekute ja otsustegi säilituseks, et nad ei unuks isegi tegijate asutiste eneste meelest!

Kuid üldiselt on Eesti-Soome lähenemises viimastel aastatel ometi saavutat mõndagi positiivset: hõimustipendiumid, sõpruslepingud, kasvav isiklik läbikäimine, rohkenevad hõimukirjutised ja -teated mõlema maa ajakirjanduses, kasvav hõimukirjanduse tõlgete hulk (imelikul kombel küll mitte Soomes — kuigi sääl rootsi j. t. keelest tõlgitakse kõiksugu pahna!), kasvav hõimukeelte õppimine koolides jne. Kõik see näitab, et liikumine on elujõuline ja kuigi mõnel alal kaotand oma esialgse (ja vahest pühapäevase) hoo, üldiselt ometi laieneb ja süveneb. Ja see on loomulik, kuna ta vastab meie kultuuri üsna olulisile tarbeile,

laiendades vähegi meie masendavaid väikema ja väikerahva liigakitsaid piire. Mida kauem oleme iseseisvad, seda enam tunneme oma sest väiksusest tingitud nõrkust ja üksindust niihästi poliitilises, majanduselises, kultuurilises, kui ka iga vaimsema kodaniku isiklikus elus — ja seda enam püüame vastastikusel üksteise tundmises ja üksteisega kaasa elamises kasvatada oma isiklikkugi elu tugevamaks ja rikkamaks.

See kõik kohustab ja julgustab ka siin otsima uusi abinõusid selle lähenemise kasvamiseks kui ka uuesti meele tuletama mõningaid

seni teostamata jäänd kavatsusi¹⁾ Tõsi küll, ka siin pöörduetakse nendega eeskätt akadeemilise noorsoo poole, kes veel ei saagi palju teha nende täitmiseks ise ja üksi. Aga eks ole ka varem mõndagi teostatud ainult noorte algatusel ja abil — või isegi surve (nagu näitab eriti uue rahvusidealismi ja hõimumeelsuse kiirkasv soome haritlastikus viimasel aastakümnel).

Hõimukursused.

Kogemus on näidand, et kõige väärtuslikum rahvaste lähendaja on ta liigete isiklik tutvus teise maaga ja ta inimestega. Kuid kogemus on ka näidand, et võrdlemisi vähe kasu on juhuslikust ja lühikesest lõbureisist või üheskoos pummelusest, vaid et vaja on ka sihiteadlikku ja süvendatud hõimutahet ning eriti sügavamaid teadmisi teise oludest ja väärtustest. Ilma üksteist täiendavata on mõlemad puudulikud: juhuslik reisi- või joomatutus on homme haihtund ja ilma isikliku kokkupuuteta teadmised jäävad veretuiks ja kasutuiks.

On siis loomulik, et hõimutöö ülesanne peaks olema: võimalikult rohkesti viia vennaskodanikke niihästi isiklikku läbikäimisse kui ka aidata enam süstemaatilist üksteise tundmaõppimist. Selleks on seni korraldet hääde tagajärgedega noorsoo suvikohtade vahetust (kahjuks küll liiga loiuult!) kui ka mõnele üksikule antud

Ega see hõimupummelus nii kurvastav nähe olegi, kui sääraseid hõimukursuseid ja raeratusi soetab!

1) Suurema osa järgnevaist mõtteid olen avaldand juha tänava kevadel Helsingi Akad. Hõimuklubis ja (referaadina) paaris soome ajalehes.

stipendiume pikemaiks õpinguiks. Muidugi tuleks sedagi jätkata veelgi intensiivsemalt; eriti oleks vist aeg eestigi pool elavamalt võtta hõimutööd ka kui vajalist oma maa tutvustust ja vastavalt rohkem hoolitseda ka soomlaste siia toomise eest, n. näit. hankides senisest rohkem ja esindavamaid suvituskohti (siis mitte ainult kadakate ja sakslaste juurde), ja tingimata stipendiume ka soome üliõpilastele Tartus õppimiseks — nagu nõuaks praegu juba auvõlg Soome üliõpilaskonna ees. Ka erisugustele noorsoo ja teiste kongressidele ja päevadele võiks kutsuda (ja saata) hõimumaa külalisi suuremal määral, korraldada ühismatkamisi (nagu need nüüd Lääne-Euroopas moes kõigi maade noortest segamini) jne.

Aga kõigepäält ei tohi mitte unustada neid, kelle käes on kogu rahva tulevik ta nooruse näol, ta homsepäeva kasvatajaid: õpetajaid. Eriti siin on vaja ühendada isikliku tutvuse muljetugevus põhjendat hõimutahte ja süvendat hõimuteadmistega. Praegu tundub mõlema maa koolide „hõimuõpetus“, kuigi ülemalt poolt soovitet, siiski õige kahvatu ja enamasti lihtsalt olematu. Ja see on arusaadav, kui suurem hulk õpet. pole teist hõimumaad näindki või siis ainult lühikesel läbireisil, ja õpiabinõuks on ainult — tjah, mis? pea ainult hõimuklubide välja saadetud „Soome, maa rahvas ja kultuur“, ning „Viron kirja“ — mõlemad õieti vaid õpiraamat-konspetsid, määratud enam õpilasile kui õpetajaile.

Hõimukursused õpetajaile,

nende korraldus kas omal ehk veelgi parem hõimumaal oleks seega meie lähemaid ja tähtsamaid ülesandeid. Need ei tarvitseks olla pikad — ühest nädalast kuni ühe kuuni tohiks olla ehk niihästi piisav kui ka teostetav — ja nende sisuks oleks, loengud ja esitised hõimumaa, ta rahva ja kultuuri tähtsamailt aladelt, ta ajaloost, sotsiaalinng majanduselt, kirjanduselt ja kunstidest. On arusaadav, et seks eriti soodus oleks korraldadaagi kursus hõimumaa vaimlises keskuses,

kus oleksid võimalikud käigud muuseumidesse, kontsertidele, ekskursioonid mujale jne. Esialgul võiks teistega paralleelselt pidada mõned kursused ainult omal maal ja osalt hõimumaalt kutsutud jõududega, siis näiteks eestlastele Tartus ja soomlastele Helsingis (või näiteks Jyväskylä, kus suviülikooliga koos

Eino Parikka,

keeva karjala verega eesti preilide käepigistaja ja eesti laulu suurpopulariseerija Soome suurülikiväest. Hõimuklubi omaaegne kõiktegev juht Helsingis. On luband silmaveega Yliõpilaspäevilt puududes neid saluteerida oma patareist.

juba mõnd aastat ongi antud ka hõimuõpetust). Aga vähemalt keskkoolide emakeele (ja ajaloo?) õpetajaile peaks võimaldetama läbi teha süvendavam kursus juba kohapääl, siis hõimumaal, ja enam-vähem puhtalt sääsete paremate jõudude juhatusel.

Aineline külg ei tohiks olla kuigi raske, kui ainult hõimuasjalegi pöördaks vähe suuremat tähelepanu. Ühes nii mitme teise suvikursusega võiks näit. Tartus hamini ja Ülikooli abil korraldada selline Eesti tutvuskursus soomlastele maksuta ja teatavate soodustustega korterisaamises (koolimajades jne.), kuna Soome vastavad koolivalitsused, hõimuorganisatsioonid jne. võiksid anda tulijaile stipendiumegi — ja muidugi korraldada samasuguseid kursusi vastavalt eesti õpetajaile, üliõpilasile jne.

Päale muu võiks siin eeskujul võtta eriti „Norden“ ühingu poolt („ehtsoomlased“ ärgu haavugu selle, neile Soome s vastumeelse asutise ettesaadimisest!) korduvalt ja menurikkalt järjestet põhjamaalaste lähendamiskursustest (vt. pikemalt Ühingu igal aastal ilmuv aastaraamat „Nordens Årsbok“). Need on huvitavad eriti seetõttu, et neil on koos osavõtjad kõigilt skandinaavia mailt, nii näit. 1924. a. omal Daanis: 18 norra, 44 rootsi, 23 daani ja 2 islandi esindajat. Neile rahvusrühmadele õpeteti eraldi teisi hõimukeeli (teatavasti ongi need üksteisele lähemad kui eesti ja soome keel), suurem hulk ettekandeid ja ettevõtteid aga olid kõigile ühised. Muidugi mõjub selline ühisel eriti hästi isiklikuks tutvumiseks ja võib-olla on teostatav meilgi, kui osavõtjad juba hakkavad üle saama algelisist keeleraskusist. Varsti ligineb järgmine uus soome-ugri hariduskongress (seekord jälle Soomes) — pärast seda ehk võiks otsekohe katset teha ka mõningate pikemalt koos püsivate osavõtjatega.

Sisemaaliste, lähemate kursustega võiks aga alustada vahest juba järgmisel suvel.

Seni oli kõnet enam-vähem üldise iseloomuga kursustest, määratud enne kõike õpetajaile, üliõpilastele ja teistele huviosalistele. Päale selle aga võiks rohkesti kasu olla ka

spetsiaal-kursustest

eri kutseile. Nii on jällegi „Norden“ ühisus korraldand ka **ajakirjanduse kursusi**

nii näit. Rootsis a. 1924: kestvus 2 nädalat, osavõtjaid eri põhjamaist 36, sisuks pääasjalikult ettekanded rootsi poliitilisest, sotsiaalsest ja tulunduslikust elust, aga ka tutvumine parlamendi tööga ja asutistega, väljasõidud ja tutvustus rootsi ajakirjanikkudega. Osavõtjale oli antud prii sõit raudteil ja prii korter ühises hotellis alandatud toiduhindadega.

Võib arvata kuivõrra tarvitseksid sellist kursust meiegi maade ajakirjanikud, need kes peaksid olema kogu rahva õpetajad ja ometi on tihti selle vaimlilise ilme labastajad! Kui palju teissugusem võiks suurema vastastikse tund-

mise juures olla ka informatsioon hõimumaast, mis meil praegu tihti on puudulikum ja ekslevam kui mõnest meile üsna võõrast suurmaast, kelle keel ainult on tuntum ja kes siis oma vaatekohad poolvägisi pääle surub ka meile.

Meie ajakirjanduse sihtkapital võiks vist küll oma summadest osa määrata ka sellele alale — ja võib-olla täidaks nad siin vahel paremini oma otstarbe kui kulu- tet lühikesile ja pääliskaudseile löbureisidele Läände või spetsiaalselt tarbetuile, tühja-tähjaga täidetud „Õitsetuledele“.

Edasi on „Norden“ korraldand juba hulga põhjamaade **kaubanduse kursusi**

— üheskoos mitmesuguste kaubanduslike ja tööstuslike ühingutega ja viimaste toetusel. Ka Eesti-Soome vaheline kaubandus vajaks seda nähtavasti eriti, kuna siin üksteise keele ja meele mittemõistmine ja ka muidu vähene üksteise tundmine on kindlasit suureks takistuseks. Meie maade varade vahetus juba looduslikel põhjustel ei või olla väga suur — seda enam peaks siin tegema kõik mis võimalik, et „kapital jääks kodumaale“ ka ühissoomelises ulatuses. Juba kas või esimene laen meie üsna tühja ning väheusaldet riigikassasse a. 1918 Soomest võib olla toetuseks, et vennasmaa rikkus ometi on ka kaudselt teise maa rikkus ja võib tedagi teenida palju kergemini kui näit. mõne muu või isegi vaenulise suurmaa oma.

Pääle selle on Skandinaavia ühtlustuseks veel korraldet ka õpetajaile spetsiaalseid

talve-kursusi

hõimumaa ülikoolides, vahetet pikemaiks külustusiks ülikooli õppejõude, samuti vahetet keskkooli õpilasi mitte ainult suveks vaid ka talviseiks õpinguiks, korraldet hõimumaade keskkoolinoorsoo ühiseid suvinädalaid, kus pääle isiklike suhete sõlmimise tutvustati rohkesti ka vennaskirjandustega, samuti lühemaid ühispidusid vähemale noorsoole, edasi muidugi rohkesti kooliretki 8—14 päevalise kestvusega, milleks on väljatöötet standard-reisikava ju-

Vilho Helanen

Kaarel XII-nda kõrval vapraim sõjamees põhjamaail. Raiub sõna ja sullega Soomele soemat orientatsiooni, ja sulamat akent lõunapoolle. On raiund, ka mõõgaga, Eesti Vabandussõjas.

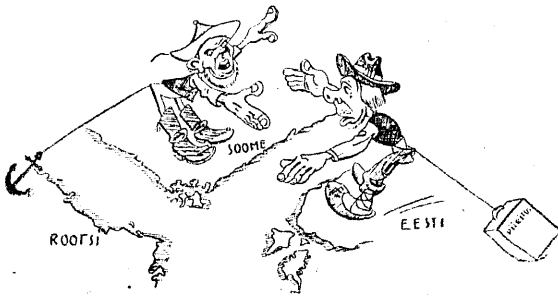
huslikkuse ärahoidmiseks ja asutet ma t k a õ õ m a j a d, millest mõne tarvitajate arv paari nädala jooksul tõusnud üle tuhande. Muidugi pole unustet ka koolide hõimuettekandeid (aastas umbes 40.000 lapsele), levitet kooli raamatukogudesse ja paremaile õpilastele h õ i m u k i r j a n d u s t (kirjastajate kingitud), korraldet ettekande-ringreise vennasmaade tegelastega, rääkimata igasugustest muist ekskursioonest, vähemaist ühispidudest, rohkest hõimutöö-kirjanduse väljaandmisest jne.

Seda kõik peavad tarviliseks rahvad, kes ometi on Eestist mitukorda suuremad ja jõukamad, mitu korda vanema arenend rahvuskultuuriga, ja juba niikuini üksteist paremini tunnevad kui meie Soomega! Sääl tuntakse, et väikerahva kultuurile on otse põhjaneva tähtsusega küsimuseks, et t a m i t t e e i t a r d u o m a kitsaste piiride vahele, et t a v õ i m a l i k u l t p a l j u l a i e n d a b o m i k o m e m u s p i i r e, ja, mis on sama täht-

tis, et see on kergeim võimalikult tiheda ja igakülgse kontakti abil sarnanevais tingimuses areneva ja sümpaatse hõimumaaga. Sest ainult naiivsus võib arvata, nagu poleks küllalt arendav läbikäimine ka mitte kõrgemal või isegi madalamal oleva teise rahvaga. Tark õpib teiste puudustestki, tähtsaim on kogemuse suurus, eri võimaluste ning eri töö-võtete ja tagajärgede tundmine — rääkimata, et selline tundmine ja kaasaelamine on suur elu rikastus juba iseendast. Eestis aga kuulduv ikka veel küllalt õlgadekehitusi: „meil pole Soomest enam midagi õppida“ — ja Soomes tundub ikka veel kaunis väike nende arv, kes arvavad, et ka Eestil on pakuda midagi huvitavat — juba!

Kuid mitte üksi teiselt õppimine vaid ka enda tutvustuse vajadus peaks meid sundima eelset süstemaatsemale hõimutööle. Praegune maailma kultuuriarengu tendents juhiv ja otse nõuab ikka suuremat rahvaste lähenemist, hõimumaade vahel on see kõige ker-

Hõimuasjandus

enne ...

ja

pärast hõimupäevi.

gem, eeskätt ainult sääl suhtutakse meisse ka sümpaatiaga, mitte ainult ekspluateerimist-otsiva egoismiga nagu enamasti suurmail. Aga ka siin peame kõigepäält ise ennast tutvustama, omale sõpru ja oma loomingule kaasatarvitajaid leidma. Muud maad on loond terved suured kestvad asutised enda välistutvustuseks (koguni ülikoolide laadi, näit. prantsuse määratu „Alliance Francaise“ l) või vähemalt korraldavad seks pikemaid erikursusi oma ülikoolides (näit. Ungariski mõõdud suvel, kus aga kahjuks eestlastele pakutud prii õppe- ja ülespidamise võimalusi ära kasuteti vaid ühe isiku poolt). Meie Soomega oleme peaagu ainsad üksteise vastu suurema huvi tundjad — miks peaksime jätma tegemata kõik, et vastastikku vahetada, mis meil on?

Raamatute sündeksemplarid hõimuülikoolidele.

Sellest on juba mitu aastat olnud kõnet kitsamais ringides, aga nähtavasti see võib saada teoks alles siis, kui asi võetakse laiemalt kõne alla — ajakirjanduses ja ehk säädusandlikeski asutis.

Teistest hõimu ülesandeist võiks veel mainida vajadust korralikuma

hõimubüroo

järgi, mis mitte ainult ei korraldaks isiklikku teadetesaamist jms., (nagu praegune Eesti-toimisto Helsingis ja Fenno-Ugria Eestis) vaid ka aktiivselt ja järjekindlalt saadaks teateid ja pikemaid artikleid hõimumaa elust ja saavutustest teise maa ajakirjandusse. Eriti tarvilikud oleksid

võrdl. kokkusurutud aga **süsteemaatilised ülevaated** eri kultuurialade elust ja arengust, ütleme iga poolaastal või aasta-paarigi tagant, mis laseks püsida nendega kursis enam kui ainult juhuslikud artiklid. Meil on olnud paiguti kombeks selliseid kokkuvõtteid teha aasta vahetusel, vahest võiks neid põhjalikumalt tehtuina tarvitada ka Soomes, kui oleks organiseerija ning vahetalitaja.

Maa üldarengust igal aastal oleks aga küll õige soovitatav saada ka püsivad talletetavad ülevaated, mitte ainult ajakirjanduses. Ja seegi juba tuletab ikka jälle

meelde vajadust perioodilise hõimu-albumi, või pigem hõimuaastaraamat u järgi. See peaks olema puhtastiilsem ja soliidim kui meie kirevavõitu „Hõimualbum l“ ja tooma pääle otsekohese hõimutöö jälgimise ka järjekindlad aastaülevaated hõimumaade arengust eri aladel, tingimata tõlgituna selle maa keelde, kelle lugejaile ta määratud. Ajakiri „Eesti Hõim“, nii tarvilik kui ta ka on muidu, ei võigi täita sellise soliidima aastaraamatu ülesannet — mis just sellisena vist küll ka leviks laiemalt. Soomes juba kaks aastat ilmud album „Suomen Päivä“ võiks kasvada sellise ülesandeni, kui ta sisu paistada ja teha süstemaatsemaks.

Pääle selle oleks aeg mõelda ka ligema kontakti loomisele Venes elavate ja intensiivsele isetegevusele ärgand hõimudega, võib olla asutada

mingi uurali-soome instituut (näit. Helsingi ja Leningradi või m.), kes kergendaks vastastikset saavutiste tutvustust ja kirjanduse vahetust. Kuid see oleks juba raskem kui ka spetsiaalsem küsimus meie tähtsaima hõimutöö kõrval, milleks 90%-diliselte ikkagi jääb Eesti ja Soome omavaheline jõudude ja väärtuste ühendus.

Ja viimaseks oodatakse eriti üliõpilasnoorsoolt noort innustust ja jõudu. See ei ole talle mitte ükski isamaalikumaid, vaid ka enastarendavamaid harrastusi. On häbiasi, et meie Akadeemiline Hõimuklubi viimaseil aastail on suutnud töötada ainult vindumisi — eriti kogenuma ja aktiivsema üliõpilaskaastöö puudusel. Kas ei parane see nüüdki? Aug. Anni.

Õige karskustegelane klaasi taga sulab silmad.

Mälestusi Raja-Karjalast.¹⁾

On öeldud, et Karjala sisaldab palju sellist, millest Pärís-Soomel raske aru saada, seda kõigepealt rahva hingelaadis ja kummagi hõimu saatuse erisuguses arengus. Kuid Soome on püüdnud, on tulnud arusaamisele, milline väärtus on Karjalal kogu Soome ja soomlase olemasolule. Need ei ole tühjad fraasid, mida öeldakse pidulikkudel hetkedel; seda kinnitab kõigepealt see suur tähelepanu-kiindumus, mis viimastel aegadel eriti Soome noorsoos Karjala vastu tärganud. Sellest siis tingitud see viimasel ajal nii vilgas matkaminegi Karjalasse.

Palju selliseid mõtisklusi pääs sellest muinasjutulisest maast — viib Sortavala-Viipuri kiirrong võõrast matkajat läbi tihedate laante üha ida poole; äsja lahkunud Viipuri värsketelt sõpradelt palju õnnetlusi kaasas. Metsakõrved vahelduvad soode ja järvedega, vaguni akendest vilksatab mööda aeg ajalt punast kaljurahnu, millest inimkäsi ja tehnika läbi urgitsend tee, mõni punane elamu piimvalgete akendega, ja rohelisele aasale laialipillatud madalat maakarja.

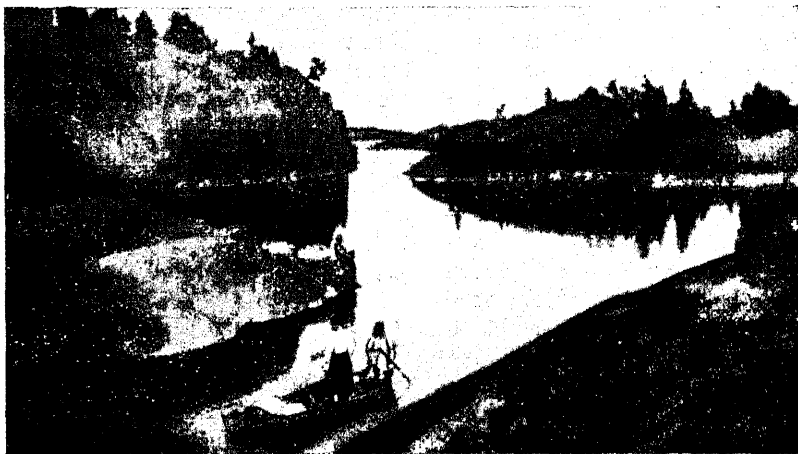
On jaanipäev — põhjamaalasele niipalju ütleb — mil suvine päike triumfeerib võitu talve pimeduse üle, mil valguseallik peitub vaid hetkeks südaöö tunnil. Kogu see aastane põnev ootus väljendub ümbruskonna pidulikkuses. Väikestes jaamades tuleb ja lahkub matkajaid juba pühapäeva meeleolus. Isegi läikiv veduri metall on ehitatud roheliste kaskedega. — Milline tunnete küllus!

Jaanioõ Sortavala küljeall ilusa Hympölä järve kaldal, Sortavala mäestik — sõbraliku eestlasest piiskopi Aava perekonna keskel. Põletame jaanituld ja tuletame meele kodumaal veedetud jaanioõid oma lõbudega. Ümbruskonna mäeharjadel on süttinud kümned loitvad tuled, peegeldudes siledal järve pinnal.

Sortavala on väike maakonnalinn, sadamaga, mis saadab laevu igasse Laadoga nurka. Väike moodsate ehitistega linnakene, avarate sirgete tänavate ja kauni ümbrusega. Siit algab juba Laadoga kaljumaastik.

Sellele jääks Soome maastikust ühekülgne pilt, kes ei oleks teinud vähemalt üht laevasõitu Laadogal ja nautinud järve tujukas-metsikut ilu; näinud tema massiivseid, siledaid kaljuseinu, mis tõusevad ilmsüütuna veest, läiklevad päikese kiiris nii meelilavalt, et siis teisel laskuda gigantsete lõhestikseinadena päädpöõri-

tavalt kõrguselt taas sügavikku. Äkki ilmub ta teravikuna veealt ja sinna lähedale on siis püstitatud valge hoiatusmärklaevameestele. Vaikne, selge ilm manab esile kirkaid õhukangastusi ja torm äkilisi pruunikavärvilisi murdlaineid. Veel midagi, mis on meeletäänud Laadoga tujukusest: äkki ilmuv kõike mattev udu, kus kaob kõik muu tajumispiirkonnast, pääle niiske hinguse näkku, süngelt kaebavate udusireenide ja laevamasinate tõusva ning mõõnava sumina. Kõiki neid tujukusi sai tunda kahel laeva matkal, millest esimene suundus Valamosaarestikule.

Laadoga kaljumaastikku.

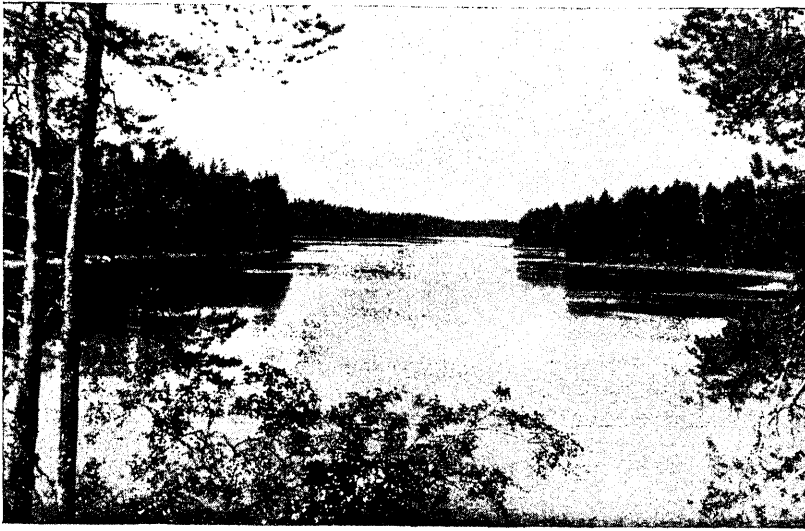
Valamo kaljusaarestik klm 40 Sortavalast lõuna suunas, on Laadoga maastiku iseloomustavamaid nurki, seega kodu- ja välismaa turistide ihaldatumaid paike. Juulikuu alul algab sinna aga eriline rahvaste rändamine Karjala sismaalt pühitsema Peetri- ja Paavlipäeva, mis on suurimaid kirikupühi karjalasele. Valamo on ihaldatud rändamissihiks sellepärast, et siin asub suur mungaklooster oma kapellade ja erakusaarekestega. Iga usklik karjalane peab oma kohuseks vähemalt korra elus rännata seks päevaks Valamo, sest näidatakse siin ju kõike, mis uskliku hinge peab täitma hardusega, isegi Kristuse hauda ning

kibuvitsa pärga sellel. Kõikjal näed siis Karjala paljasjalgseid naisi, rändamas üle kaljude kappellast kappellasse ja kloostri 400-toaline võõrastemaja ägab võõraste rohkusest.

Viiks kaugelt, kirjeldada muljeid ja üksikasju saartel, päälegi, kui kogu kohalik ühiskond lõhnab kopitand Vene järele. Ei ole ju kloostris enam Soomehõimu liikmeid kui 16 karjalast ja 2 eestlast (setu), ning needki ajajooksul assimileerunud ümbruskonnaga.

Teekond Valamost viib looduselt palju tavalisemasse ümbrusse, selle eest aga kesk Karjala veei omapärast külaelul; kesk hääsudamlikk võltsimata tunnetega.

1) Suvest 1928.

Vaade Tolvajärvele

Karjalarahva äri- ja pühapäeva askeldusi; Suojärvi — Korpiselkä — Suistamo kih. külastesse.

Suojärvel tulid mu esimesed, puudulikud soome keele tagavarad tuua ohvriks Karjala murdele; tuli olla enne nii mitugi korda „ruotsalainen“ ja „saksalainen“, kuni tõusin täis soomesugu hõimuliikmeks „virolaiseks“. Kuid soe vastuvõtt ja uudishimust põlevad harutlused, väikeste valgete „kahvi kuppide“ juures tandsandisid päevade möödudes sellegi tühise rahvusvahe, nii et tundsid end paarinädalase säälviibimise järele juba oma inimesena.

Loomulik, et üldise harmoonia hulka eksis mõnikord ka mõni dissonants, kuid pea siis selline ei unune!

Ühest suuremast — mis lõpuks laheneb siiski hästi, on mälestus veel värske. On ju matkajal kord selline halb ja viisakuseta harjumus, tungida igale poole oma loaga, ning võibolla tunda end isegi teretununa sääl, kuhu sind pole palutud.

Lugu on seotud esimeste päevadega külas. Huvitatud ühest talust, sammun nagu tavaliselt õue ja alustan juttu peremehega, kel kirves õlal — vist metsa minemas. Mees on aga hirmus tussases tujus, jutt ei sobi kuidagi, sedaenam et räägitakse sujuvalt kõva murret. Lõpuks nähes, et

soovimata külaline tülitamist ei jäta, saab pahuraks kogu olemusega. Jätan oma soome keele oskuse ja püüan lohutada tuju puht-eestikeelse huumoriga, kuid selle otsene tagajärg on see, et mees viskab nõutult kirve õlale, mis vahepeal paku otsa löödud, ja sibab otsustavalt õuevärava poole. Petunult järgnen mehele. Enne aga kui jõuame mööduda majauksest, ilmub trepile lahke häälega valge põlleteline pereemand ja palub kohvile. Teadsin juba, et kolm „kuppit“ kahvi kuulub siin hääde kommete hulka, milleta viisakuseta lahkuda korralikust talust, ja mõõnna perenaise lahketa kutset. Peremehelegi näib säravat päikese-

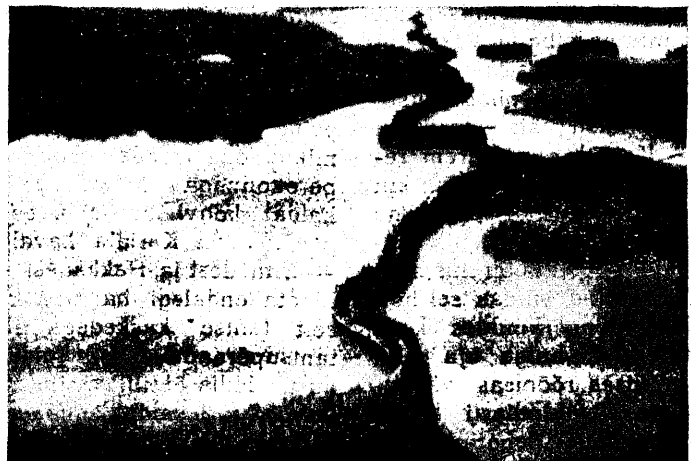
kiir — kuulen teda järgnevat kolmandana trepist üles tuppa. Kadunud on äsjane rutt ja enne kui jõuame lõpule esimese tassiga, olen peremehe ja naise uudishimuristtule all — teretunud külaline kusagilt Eestist. Vaidleme, kas see Eesti on „Pietari“ taga, kas pealinnaks Tallinna või Riia, millise probleemi lahendasime peremehe poja — rahvakooli õpilasega — vanamehele maakaardi abil. Jutleme kaua; tühjendame kohvitasse vist üle tavalisegi normi ja lahkume hääde sõpradena — soovidega edaspidigi külastada.

Suojärvi noorte harrastustest on mainimisväärt huvi kihelkonna mineviku vastu, mille reaalse tulemusena asub Leppäniemel vanasse, Karjalastiilis suitsutarre asutatud muuseum, kogukese rahvateaduslikkude asjadega. Samasugustest kavatsustest oli kuulda ka naaber kihelkonnas Suistamol.

Tee naaberkihelkonda, Korpiselkä, möödub liiniautol; matka-kaaslasiks lõbusaid parvepoisse. Siin ja sääl tuleb neid salkadena juurde ja lahkub; õlal pikk konks, sigarett hooletult hambus ning halja pussitupe ots väljakutsuvalt vilkumas tagasilükatud hõlma alt — ise sääljuures muretult rõõmsad.

Tugev masin aga sööstub mäest märke, lastes väiksemad sõidukeid alandlikult oodata järge kraavis. Karjala kõverad, kitsad teed ei ole jõudnud mугaneda veel masina ajajärgule, olugi et neid siin liikumas ootamatult palju.

Esimene peatus Ägljärvi külas

Tolvajärve harjatee

samanimelise järve kaldal. Suur küla, vana kokkuvarisemas puukirikuga ja igivana surnuaiaga, kuid ei puudu sellinegi moodne asutis nagu kohvik; muidugi kodune külarahva kohtamispaik, kus õhtul grammofoni lustakate hellide saatel oleks järgnenud kindlasti paar „jatsi“, kui ruum oleks lubanud. Pääle selle leidub külas matkajal niipalju ütleb „majatalo“; võiksime tagasihoidlikult öelda, väike küla võõrastemaja, kus ootab sind mugav toake puhta voodiga ja igal ajal kehakinnitus.

Teisel päeval hakkab tunduma pidupalavikku: seati joonde sõidukeid ja pidu-tualette. Rahvapidu, „praasnik“ — mida peab iga suurem küla vähemalt kord aastas, ei ole siin üksi suursündmuseks noortele, vaid ka vanu voolab siis lähedalt ja kaugelt kokku juttu ajama ja mälestusi värskendamaks. On ju vanemal ajal „praasnikul“ olnud kaugemalegi ulatuv tähendus — nii mõnigi leidis siit omale eluseltsilise. Noormehel ja neiu tarvitses vaid minna päale tansu jalutama — n. n. „pitkään poaraan“ — kus kaubad kinnitati ja teisel päeval sõideti papi juurde kihlusele.

Tol korral läks praasnikuks umb. 40 klm. kaugel Tolvajärvel. Juba laupäeval vooris mööda pidulisi, küll hobusel, küll autol. Vaevast sain end mahutada veel liiniauto pärra posti- ja kaubapakkide vahele, olles õnnelik, et kuumusest õhetavate inimeste vahele ei sattunud.

Autosõit mööda ühetoonilist laant kippus muutuma juba igavaks, kui korraga peatusekohalt sisse astuvad neli valgemuitsillist üliõpilas-neitsit, seljas kotid, näod täis elurõõmu ja nalja. Kohad olid varem reserveeritud juhi kõrvale, ja kui auto jälle parajate tuuridega orgu sööstus, kõlas ootamata lustlik eestikeelne laul — „Ants oli aus saunamees...“ Mind valdas sel hetkel selline rõõm, kuuldes kesk Karjala taigat üle hulga aja eesti keelt, ja millises rõõmsas väljenduses, et oleksin kindlasti kaasa hõisanud, kui mu „geograafiline“ asend oleks olnud lähemal ja vallesmanni härra istunud minust

Šemeika talu ruseded

kaugemal. Nüüd pidasin sündsamaks kogu seda lusti surnuks vaikida. Kahtlesin juba, kas neitsite mütsi ehib tõesti lüüra või Tartu üliõpilasmärk, kuid samas kõlas juba karjalaste laulu harras viis.

Tee viib meid nüüd „Soome teisele Punkaharjale“ — Tolvajärve looklevale harjateele, mis kulgeb kõrget kitsast mäeharja, läiklevate järvede vahel. Auto aknast näed vaid puulatvu, sinist taevast ja taamal vastuhelkivat päikest järvepinnal. Tee on nii kitsas, et tekib õhusõidu mulje. Vana karjalataat, kes ruumipuu-dusel seni poolripuvas poosis auto astmel praasnikusõitu kaasa tegi, sunnitakse loobuma sellestki asendist heakorra kasuks. Kui pea ei juhtu õnnetus!

Pidulust oleks kindlasti jäänud poolikuks, kui hiljem ei oleks sattunud nende nelja lustlikult laulva *civõtari* kilda. Saatus tõi meid „majatalos“ naabertubadesse ja juba samal õhtul paluti mind kui oma inimest neile tuttava õpetaja poole kohvile. Pühapäeva hommikupoolik veedeti koos õpetaja perekonnaga kauni Tolvajärve kaldal kohvi ja lauludega ning päeval sain Karjala kavaleeridest — Simodest ja Pekkadest — hoolimata endalegi hankida küllaldaselt tantse kaskedega ilustatud tantsupõrandal, kesk Jumala loodust. Hilja õhtul, väsind tantsust, valiti järve kaldal kehakat kohvikatelt soojendavad leegid ja lõpetati pidupäev „ühis-soomekeeles“ räägitud anekdootidega.

Esimene asula paarikümmne klm. matka järele Ristisalmist on Karjala minevikus kuulus Šemeika küla. Ainult kolm luitunud seintega talukest; vanast suurest Šemeikade sugukonna talust järel vaid suitsunud ruseded. Kadunud see romantiline suurejoonelisus, mida Aho oma „Juhas“ nii elavalt maalib. Endisest rahutusest, tükslevast elust jäänd vaid vaikselt hingitsev kulunud igapäevasus. Isegi inimesed kiduravõitu, nagu degenerereerumisel. Kuid midagi näis päranduvat suurest minevikust — usk võimsasse loodushaldjasse: majas säilitati n. n. *turparengast*, tapetud karukoonu ümbert kistud nahkvõru, mille läbi valatud veega arstiti majas igasuguseid haigusi. Kuid nähtavasti oli aeg sellegi nõiavõimu viinud.

Samalaadsete laaneküladega — Siperi, Viexinki ja Kivijärviga sulen oma matkasõõri taas Suojärvi jaamaga.

Olgugi et aeg kaldub sügisesse, hämarduvad valged ööd ja tihenevad vihmasajud, ei malda ometi tegemata jätta retke Aunuse piirile Salmi kihelkonda.

Taas laevasõit Laadogal, mis kestab oma kuus tundi, peatustega rannasadamais ja Mantsinsaarel. Salmist Aunuse piirile — Manssila ja Virtelä küladesse kergel kaarikul lustliku Virtelä noormehe saatel. Tee kulgeb männikuid, mägesid ja orge; ratas lõikab mil-lal liiva, millal kõmiseb tasasel nõmmel; ümberringi juba õitsevat

augustikanarbikku. On tasandunud tavaline Soome maastik, lähenedes enam kodumaisele, kuid oma igivana okaspuu metsade ja aeglaselt tõusvate nõmmedega metsikvõluv.

Kirgas lõunapäike, üle latvade avanev, sinetavasse vinasse suubuv perspektiiv; õhus veel hommikust meeldiv-kõditavat metsalõhna. Sellisena oled seda maad kujutanud kunagi varem. Alles siin taipad tõelikult, miks armastab rahvas seda karedat Põhjalat; miks tundub nende lauludes metsahingust ja keskpäeva manatud pakatavat puu vaigulõhna. Siin

muutub karm metsikus iluks ja sajandeid kestnud võitlus loodusega — lauluks.

Külades leiad end põliste karuküttide ja kalastajate hulgast: iga tare õrsil leiad kuivama asetatud karu naha ja mehed lahkuvad mitmeks ööpäevaks Laadogale kalastama. Kuid nagu mingi kaebus asub rahva hinges, mis kajastub isegi noorte viisides. Võibolla on see rahva hingelaadist tingitud, kuid praegu on see kooskõlas teadmise, et üle piiri, Sarmatsia legendiku rajamail asuvad lahutatuna Viena ja Aunus, hõimud, kellele hulgas lei-

dub lihaseid sugulasigi. Oodatakse — nii see ei või jääda!

Siin saabubki südamlilik hüvasti-jätt selle nii omaseks saand nurgaga. Veel väike põige teelt Imatrale, mille kuklal triumfeerib inimehnika suursaavutis, teras ja betoon, siis taas Viipuri. Linn valgeõine, täis sireliõisi ja lindude vidinat poolteistkuud tagasi — hakkab elama juba sügistähtede all. Hämardub vara, istun „Pyöreätorni“ kohvikus kuulates üle hulga aja moodsat muusikat. Väljast toob tuul tänavovatsioone — telegrammid Amsterdami olümpiaadilt.

G. Ränk.

Eelhõimupäevi.

„Üliõpilaslehele“ kirjutanud Oskar Rütli.

Tänased hõimupäevad algatavad meelega üht sündmust, mille 20-aastase juubeli tähistamiseks on küll põhjust, kuna see sündmus esineb küllalt märgitava tähisena vastastikuste külaskäikude rajandamisel, sest olgugi et olid Soome silla ehitamisega algust teinud üksikud isikud, nagu prof. Eisen, õpetaja Lipp, Dr. Kallas j.n.e. olid üldisemad ettevõtted, ühismeele avaldused Vene sandarmite tõttu kui mitte ainult raskendatud, siis isegi teatud hädadohtlikkus ei puudunud neil.

Rasketel olude surve all hakkas ka must kass kergemini kahe vennasrahva vahele. Ka kõnesolevail ajal olid mõnedki lahkeliid kahel pool lahte võimaldanud arusaamatusi.

Nende lahendamise teel esimesi tähtsaid samme oli soome võimleja üliõpilaste külaskäigu etendused Tartus Bürgemuses, kellelele siis ka korraldaja Sakala liikmed valmistasid vastuvõtu oma kodus. Juba paaripäevane Tartus viibimine lähendas südamed, nii et lahkumise „jällegemist“ ei tahetud kuidagi jätta ainult sõnakõlksuks.

Uued kutsed mag. Ilmari Auer'ilt nende ridade kirjutajale, samuti Heino Havas'elt ja teistelt, kõik kinnitasid nende iha meid näha Helsingis. Sündis see peamiselt isikliku ilmeliselt, kuna sandarmi silm valvas ametlikke kutseid ja avalikke esinemisi.

„Куда такая толпа?“ päris sandarm mult Tallinnas laevale asumisel ja tegi raamatusse märkusi. Kuid see ei takistanud teisepool lahte ei lehvivaid kübaraid ega kõlavaid laule, tervituskõnesid ja käepigistusi. Vaimustus oli suur. „Viron veljet“ asusid soome perekondadesse, korraldati ühised lõunad „ruokala's“.

Haripunkti tõusis meeleeolu õhtul Üliõpilasmaja peol, millest osa võtsid peale üliõpilaste ka suur hulk Soome tähtsamaid tegelasi. Satuti hoogu kõnedega. Tervitasid Kaarle Krohn, prof. Mikkola, kirjanik Maila Talvio, prof. Setälä ja palju teisi. Viiks kaugele nende sisu jutustamine — rahvuste sugulus ja ühine päritolu, ühtehoid, sõprus, rasked poliitilised olud ja lootus paremale tulevikule. Tänapäev on teostunud kaalukas hulk neist

unistusist, millede valjuhääleline avaldamine pani sel ajal südamed rinnus tuksuma.

Ja soomlased-üliõpilased laulsid ikka jälle ja jälle:

„...punanen on kaakon kulmaa... väkivalta täältä pois!“

Meie jaoks ei puudunud neil sõnadel see uudsuse värskus, mille andsid talle nooruse jõud ja rahvahinge maetud igatsuste lahtipuhkemine. Ja seda haaravamad on ideed, mida kaugemad ja raskemad nende teostusvõimalused. Üksteist leides, leidsime ikka ja ikka nagu iseennast uuesti.

Arusaadav siis, et kui järgmise päeva õhtul rahvusteatri etendus ja tants lõppenud, ikkagi ei tahetud ega saadud lahkuda. Veel hommikuni tehti hulgalisi ühiseid jalutuskäike, pildistuti ja tunti lahkumiskruust, olgugi et töötati jälle üksteist kohata.

Nii raske oli lahkumine sadamast, et vastastikused tervitused ja kübara lehvitamised kestsid kuni kadus rand silmist.

Merel võttis tagasituli jaoks vastu kõle sügisetuul ja Tallinna jõu-

Korp! Sakala külaskäik Soome 1909.

des olid esimesed vastuvõtjad vene sandarmid. Olime jälle „Venemaal“ igapäevases hallis elus.

Ma ei taha kõnelda selle külaskäigu poliitilisest küljest. Seda tõlgendati mitmeti. Helsingi ajalehed avaldasid hulgaviisi kirjutusi. Aga venekeelne ja umbmeelne lähemgi ajakirjandus ei jätanud asjaolu mainimata.

Kuid ei ole hääbunud külaskäigu aegsed elamused, need suurepärased hetked ei ole kustunud, vaid säilinud hinges armaste mälestustena. Nüüd, kus olud täiesti on muutunud, mõlemad vennasrahvad iseseisvaks saanud, kus „väkivalta on pois“, ja üliõpilased avalikult huljana üksteisele külaskäike võivad teha ja üle lahe silda ehitada, tungi-

vad need armsad mälestused minevikust elavana esile. Nende ridade kirjutaja ja kõik endised Soome silla ehitajad ütlevad vennasrahva üliõpilastele hõimupäevade puhul vaimus südamlikult kõikide kätt pigistades

TERVE TULOAI

Rootsi soomekeelne minorigeet.

Põlvstpõlve on Rootsimaal elanud soomlasi Torniojõe läänepoolisel kaldal laialisel maa-alal. Omal ajal oli isegi Kesk-Rootsis tähelepanndav soome asundus, kuid olles absoluutselt ilma mingisuguste rahvuslike õigusteta ja elades äärmise majandusliku ja poliitilise surve all, on nende Värmlandis soomlaste arv niivõrt vähenenud, et soome keelt mõistvaid elanikke vast ainult saja ümber on olemas. Selle vastu on soomekeelne asundus Torniojõe lääne kaldal veelgi võrdlemisi suur ja elujõuline, käsitades umbes 30.000—40.000 elanikku. Soomlased nimetavad seda territooriumi harilikult nimega Länsipohja (Läänepõhi). Länsipohja soomlased on põamiselt väikepõllupidajad. Nende ja soome pool elavate soomlaste

vahel on alati olnud elav läbikäimine, päritud neilt aegadelt, mil Torniojõe mõlemad kaldad kuulusid Rootsi riigile.

Soomlased on Länsipohjas oma keele ja rahvuse visalt alal hoidnud. Suureks teguriks on olnud see asjaolu, et Länsipohja soomlased on sügavalt kiindunud n. n. Laestadiuse usulise ilmavaatesse, milline usuline suund on aastakümneid valitsenud Torniojõe mõlemal kaldal Põhja-Soomes ja Rootsis ja Rootsi soomlasi ühendanud emamaa soomlastega. Kuid möödunud aastakümnetel on Rootsi riigivõimud ägedalt hakanud tegutsema soome rahvuse ära hävitamiseks Länsipohjast. Kogu soomekeelsel rahval ei ole sääl ainult emakeelist õppeasutist, vaid viidakse koolikohustus armuvalt

läbi ainult soomekeelt-mõistvate laste juures puhtrootsikeelsetes algkoolides. Kuna rahvas elab harva ja lapsed oma soomekeelsetes kodudes ei kuule ega kõnele rootsi keelt, siis on riigi kulul asutatud hulk n. n. koolikodusid, kuhu kogutakse soomekeelsete kodude lapsed, neid hinnata söödetakse ja riietatakse ja vastutasuks nõutakse emakeele unustamist. Nii on lastele valjult keelatud kõneleda soomekeelt koolis ning koolikodus. Kui lapsed keeluvastu teevad, langevad nad raskete ja häbistavate karistuste alla. Lutheruse kirik, mille tugidest Rootsi tahab olla esimene, õpetab, et iga inimest peab usu asjus õpetama nii, et ta õpetust mõistab, ja kõige mustamatele paganatelegi õpetatakse ristiusku nende oma keeles, kuid Root-

si Länsipohja lapsed ei saa nautida sellest eelistusest, vaid usuõpetuski antakse neis umbkeelsetes koolides rootsi keeles. Eestis ei läinud isegi kõige mustem Vene surve nii kaugele ja pääle usupuhasust õpetasid Saksa soost kirikuõpetajad Eesti rahvale ikkagi usku ja piiblit emakeeles. Ja lisaks oli Eestis Vene ajalgi rahvakoolis paar tundi nädalasa emakeele õpetust. Soomekeelsed lapsed Rootsi Länsipohjas on praegu niisuguse rahvuslase surve all, et sarnast mujal ilmas vaevalt enam on olemas, ja milline sellepärast usumatuna tundub. Soomekeelsele vanemale rahvale jutlustatakse kirikutes veel soome keeles, kuid leeriõpetus on juba paarkümmend aastat ainult rootsikeelne. Tuntud on hiljutine kirikuõpetaja valimine, kus kirikuvalitsus kandidaadiks üles seadis umbkeelse pastori, soomekeelne kogudus protestiks aga sarnast hingekarjast valima ei ilmunudki, nii et suurele soome kogudusele kaks kohalist valitsusvõimu esindajat „ühel häälel“ valisid umbkeelse kiriku õpetaja.

Kui võrrelda soomekeelsele minoriteedi seisukorda Rootsi Länsipohjas Eesti rootslaste seisukorraga, siis on vahe eriti silmatorkav. Eesti väike rootsikeelne minoriteet saab koolis kõige õpetuse emakeeles ja on tal täieline va-

badus arendada oma rahvust. Mida selle sarnast ei tohi juhtuda Länsipohjas. Iga kohaline elanik, kes sääl julgeb sõnakese valjult ütelda oma rõhutatud rahvuse kaitseks, saab tunda survet valitsusvõimude poolt, isegi tagakiusamist. Ja samal ajal on Soome rootslastel, keda on $\frac{1}{10}$ Soome maa rahva arvust, Soomes suhteliselt kolm korda nii palju keskoole kui on soomlastel enestel omas maas, täielik ülikooli õpetus jne. Rootsikeelsed minoriteetid nii Eestis kui Soomes omavad seega õigusi ja eesõigusi, milliseid ei ole ühegi teise maa minoriteetidel samal ajal, mil Rootsimaa vähemusrahvus-soomlased on raskemas seisukorras kui ühegi teise kultuurriigi vähemusrahvused.

Viimastel aastatel on Soome ajakirjandus sagedasti käsitlenud Länsipohja soomlaste küsimust ja lugematuil kordadel on ette toodud soov, et Rootsi riik lubaks oma soomlastele vähemalt algkooliõpetusegi nende emakeeles. Stockholmis ajalehed ja kogu ametlik Rootsimaa on selle tagasihoidliku spoviavalduse järsu asendiga vastu võtnud. Ka on vihaselt tagasi tõrjutud igasugused Soome poolt välja läinud püüded toetada Rootsi soomekeelse vähemusrahvuse hariduslikke püüdeid. Hiljuti oli Rootsi

ajakirjanduses suur kära sellest, et Soomest oli üle piiri saadetud Länsipohja soomlastele raamatukogu, mis sisaldas ainult populaarteaduslikku lugemist ja ilukirjandust. Mõõdunud päevil tuli Rootsi ajakirjanduse kaudu ilmsiks, et Luulajas (Luleå) asuv kirikuvalitsus piiskopiga eesotsas, kes Länsipohja soomlaste überrahvastamistegevust tänini on juhtinud, nüüd võimsalt on hakanud tegutsema Laestadiuse usulise voolu vastu, aru saades, et see konservatiivne usklikkus tugevamiini kui kõik muu on ühendanud soomlasi neil mail nii siin kui sääl pool Soome-Rootsi piiri, ja moodustanud soome rahvuse säilimise kindla tagatise.

Eelkirjeldatust selgub, et Rootsi Länsipohja soomlaste seisukord rahvuslikult on äärmiselt hädaohtlik ja kahetsetav. Julgeme ometi loota, et see rahvuslikule äratundmisele jõudmine, mida on märgata olnud Länsipohja soomlaste seas käesoleval ajal, suudab küllalt tugevaks areneda ja sel kombel soome rahvatõule ja soome kultuurile alal hoida selle anderikka ja vastupidava rahva killukese laiali pillatud Soome hõimust.

Helsingis 2. IX. 1929.

E. A. Aaltio.

Sõpruspäevad Soomes.

Sõprussõit kaugesse põhja.

Patutegu oleks laiemale ringile avaldamata jätta seda, mis võimalik oli üle elada ühel osal Eesti üliõpilastest läinud suvel Soomes. Ilusad ja paljuandvad päevad on seda väärt, et nende tagasitulekut või kordamist soovida nii endale kui ka nendele, kes saanud läbielamisi ei ma.

Need olid päevad juuni lõpust, mil Põhjalaste Osakonnad endi külalisteks kutsusid Eesti Üliõpilaste Seltsist kolmkümmend liiget. Mõte, oma sõprusvendi viia mitte üliõpilaskodu, vaid sinna, kus iga põhjalase sünnikodu ja vanemate maja, on endast juba niivõrt terve, et uuesti sirutad käe tänuks ja avad suu rõõmuhõiskeks.

Juba Helsingis laevalt maale astudes võtavad meid oma hoole alla vennalikud südamed ja kõige eest hoollitsevad käed. Vaevalt jätkub aega vaikes palves seisatada Eesti vabadussõjas langenud Soome kangelaste mälestusmärgi juures ja vaik-

selt langetada Eesti lilledest pärja. Kõik see aeg tunned end ümber nagu huvipunkti, mida jäädvustavad päevapildi plated ja ajalehemeeste kirjutised Helsingi suuremates ja maakondade vähemates lehtedes. Helsingi muljed vaevalt saavad end avaldada, kui rongis juba ootab magamisyagun, mis antud meie kasutada kogu reisi pikkuses ja ajas.

Kõiki küsimusi seletavad saatjad on meie juures oma abiga, ning nähtu ja mõistmatu saab peagi mõistetavaks ja vaguniaken reisil elavaks vennasrahva maaelu tundmaõppimise kohaks.

Seal ongi Kurrika, Edela Osakonna suvipidustuste paik. Puhas ja armas küla, kesk mägesid ja metsi. Sinna on osakonna noored tulnud, et tundma õppida oma kodukohta. Väärilistem koht muistsete soomlaste kodukohana ja võitlusväljana, kus tänuks praegune põlv valanud nuumeestele ja nende päälilikule väärilistem mälestussambad. Sellelgi hetkel noori uuesti valmistav esivanemate võitlus oma iseseisvuse eest sunnib tahtmatult paljastama pea ja keel liigub laulusõnadel: „Isamaa ilu hoieldes“ . . . Siin ja seal liikudes, igal pool üllatuseid pilke

nähes, igas majas oodatud külaline olles, tunned end selle nurga lapsena ning unustad peagi, et oled teiselt poolt lahte. Päevade jooksul liitunud kokku oma vennasrahvaga, noorte ja vanadega. Keelest saad üle, sest süda lööb ühte . . .

Kurrika paremad päevad jäävad selgataha ja pikk teekond viib põhja, Põhja Põhjalaste kodumaale. Sinna, kus päike looja ei lähe ja inimene võitleb karmi loodusega, et toita end ja oma peret. Oled Uli-Tornios, Aavasaksal, jälle Uli-Tornios, Tornios ja paljudel teistel kohtadel. Igal pool seesama lahkus, seesama sõbralik vennasüda ja avatud majauksed. Oled kõikide külaline kõikjal. Kui kord jõud juba puhtasüdamlise soomlase südame võita, siis ole kindel ta sõprusele.

Ega siin pole võimalik jagada neid muljeid, mis kaasa töid loojenemata päikesemaalt. Aavasaksa mäe võlu jaanipäeva õöl, kus päikeseketas su silmade eest millalgi ei kao, hoiab piitselge mälestuse . . . Iialgi varem pole Aavasaksa mägi ja loojenemata päike näinud nii tihedalt üheks liitunud kaht vennas-

Mõningaid päevaküsimusi.

1.

Soome-Eesti vaheline läbikäimine on kasvanud viimasel ajal mitmekordselt. Nii arvatakse näiteks käesoleva suve kohta juba üle kolmekümne tuhande Eestis käinud soome matkaja (Eesti saatkonna andmetel Soomest). Kuigi vähemal määral, on samuti tunduvalt kasvanud Soomes käijate eestlaste arv. Kuid tõsised hõimusõbrad ütlevad praegu, et Soome-silla ehitus on veel algastmel. Ei peeta loomulikuks praeguseid võõruskäike sellega, mis võiks olla kahel naabruses elaval rahval, kes üksteisega pealegi on hõimlased. Millal muutub Soome-Eesti vaheline läbikäimine massiliseks, et võiksid ei üksi kümned, vaid juba sajad tuhanded külastada üksteise maad?

Üheks takistuseks, mis eitab võõruskäikude massiliseks kujunemist, on kummagi maa elu ja kultuuriliste püüete väärmõistmine. Soome tavaline põllumees näiteks, ei tea eestlasest palju muud, kui et see on hõimlane tugeva vene mõju all olnud keelega. Ega siinnegi põllumees palju soomlasest tea enam, kui et see on isene peale liialt ülbe „marurah-

vuslane“, kuid tegelikult on olnud ja on praegugi suurelt mõjutada rootsi kultuurist ja politikast. On saabunud aeg, et neid väärusaamisi kord kaotada! Siin on läbikäimise eeltingimiste loomiseks üliõpilaselgi suur o s a.

2.

Rõõmustavaks nähteks on viimasel ajal Eestis rohke soome kirjanduse tõlketööde ilmumine. Kuid ka Soomes, kuigi vähemal määral, on ilmunud tõlkeid eesti kirjandusest ja rahvalauludest mag. E. Enäjärvi, mag. O. Väisäe j. n. e. poolt. Muuseas on ilmunud läinud kevadel prof. L. Ketuse poolt uus eesti keele õpiraamat, mida soomlased juba praegu ohtralt kasutavad. Tõlkekirjanduse puhul tuleks teravalt küsimusse ja kaalutlemisele aines, mida tahetakse tõlkida, et hoiduda taas väärast hindamisest ja kirjanduse mõistmisest.

3.

Kõigest täbaram on seisukord soome-eesti algupärase kirjanduse hankimisega. Tartu ainukest raamatukauplust „Sõnavara“, kus soomekeelseid raamatuid seni müüdi

— on tabanud pankrott! Ei ole ka praegu ette näha, kes võtaks soome kirjanduse müügi siin edustada. Nii võib jääda Tartu pikemaks ajaks ilma soome kirjanduse müügikohast.

4.

Vaadeldes vähest soomekeelist kirjandust siinsetes raamatukogudes, võib tulla ainult ühele üllatavale otsusele. Selle eest ei ole keegi eriti hoolitsenud, et meie hõimukirjandust kättesaadavaks teha. Praegused nõuded on aga märgatavalt suurenenud. Tundub nüüd imelikuna, kui näit. Eesti Rahva Muuseumis on võimalik saada küll läti rahvalaulude kogu „Latvju Dainas“, kuna soome rahvalaulude väljaandeid „Suomen Kansan Vanhoja Runoja“ seal ei leidu. Rahvusteadliku kirjanduse jälgimine on meil tunduvalt kasvanud. Kuid kõike sellel alal ilmuvaid raamatuid ei ole võimalik isegi ülikooli raamatukogul muretseda. Kui ülikooli pearaamatukogus soome keelset kirjanduse osa vaadelda, siis leiame peajasjaliselt vahetuskaubana saadud perioodilisi väljaandeid ja suur

rahva südant, kuigi seal käib rahvaid igast ilmakaarest tuhandeid.

Nüüd alles, kui oled hoolikalt sissepakitult kodumaale saanud, hakkad järele mõteldes jagama nähtut-kuuldu üksikuteks eriosadeks.

Leiad erinevuse meie ja Soome üliõpilase vahel selles, et sealne õppiv noorus on alalises ja tihedas ühenduses oma kodu ja selle ümbrusega. Ta on jäänud oma kodu ja ümbruse lapseks, kuhu ta õppimist lõpetades meeleldi ta gasi tuleb. Mingit vahet ei tundu üliõpilase ja teise rahva vahel. Kõik see, mis noorus endale rohkem kättesaadavaks teeb, sulatatakse silmapilkselt kokku kodu ja ümbrusega. Ning see sünnib tähelepanematult, juhtimatult, harjumusest ja tööspidamistest tõugatuna.

Märkad silmnähtavalt ka teist suuna üliõpilase ilmavaates. Sõnad, mis öeldud üliõpilasjuhi mag. Vilho Helase poolt: „Eestit ei saa olla ilma Soometa, Soomet ilma Eestita!“ ei ole ainult sõnad. Need on saanud tööspidamiseks, mille eest on astunud kibedasse võitlusesse teisiti mõtlejatega. Kui nüüd mäletada eelpool öeldut — koduga ja oma rahvaga ühtesulamine rõõmus ja mures — ja

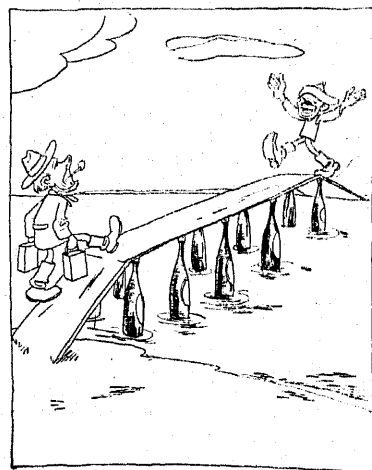
liita see viimati öelduga, saamegi selle võimsa liikumise, mis praegu maad valutamas. Viimane tööspidamine on üliõpilaste poolt kantud oma kodu ja kodu kaudu areneb küsimus reaalaradadeni, soome iseloomule vastavalt — pikaldaselt, kuid järjekindlalt ja põhjaliku ettevalmistusega.

Kui niiviisi näed üle lahe asuvaid kaasvõitlejaid töö oma tööspidamiste eest, kui tunned nende sisemist inimest, kes tegudes sedasama, mis sõnades, siis pead kordama oma mõtet: miks ei ole meie üliõpilased — eriti organiseeritud ringkonnad — katsunud rohkem sidemeid luua sealpool lahte asuvate kaasvõitlejatega.

Meil on kümneid organisatsioone. Ka sealpool pole neid vähem. Igaüks leiaks endale ühe, kellega tõsisel sõpruses ühes elada ja töötada.

Kui kõik soome üliõpilasorganisatsioonid oleksid seotud siinasuvatega vastastikk, kui mõtted, mis siin või seal tekivad, saavad ühisteks mõteteks ja organisatsioonid ühiseks pereks, siis ei oleks enam kõnet seal- ja siinpool lahte asuvast kahest erirahvast, vaid sõbralikudest perekondadest. A. Peel.

I—A—O

Kah omamoodi
Soomesild.

osa kingitusi. Ei ole imestada, kui näiteks puudub keelt, folklooret ja rahvateadust sisaldav „Kalevala Seuran Vuosikirja“ (Kalevala Seltsi aastaraamat), millel eriti Eesti kohta on teatud tähtsus. Sama raamatute sarja pole ka fil. teaduskonna seminarist saada, kus muide soome-ugri keeleteaduslike raamatute hankimise eest on teataval määral hoolitsetud.

Haruldustest kõnelemata, soomekeelne teaduslik ja kirjanduslik osa siinsetes raamatukogudes on puudulik. See ei vasta praegusaja töö nõuetele, ega võimalda teaduslikku tööd. Juhitagu sellele

siin asjaosaliste tõsist tähelepanu. Seisukord samas asjas pole parem ka Soomes.

Lahendada seda küsimust võimalduks sel teel, kui mõlemate maade — Soome-Eesti — vahel pannakse käima kõikide trükiteodete vahetus. See päästaks praegusest ummikust — kui teaduslikuks otstarbeks tuleb kasutada igasuguseid juhuseid, isiklike raamatukogusid ja lõpuks tülikat tellimist Soomest — välja raamatu tarvitaja.

Praeguse seaduse alusel võetakse igast trükiteost kogu riigis

kuus sunnieksemplari, millest neli jääb Tartule. Kas nendest neljast trükiteost sunnieksemplariist poleks võimalik üht komplekti vahetada Soomega? Või võimalduks seaduse läbiviimine veel ühe lisa sunnieksempl. nõutamiseks, mis saaks siis vahetuskaubaks Soomega? Olgu küsimus tegelikult lahendatav kuidas tahes, aga selge on, et trükiteodete vahetus Soome-Eesti vahel on möödapääsematu juba teaduslike tarvete pärast ja nõuaks peatset ja rutulist lahendamist lähemas tulevikus.

Elmar Päss.

Ühest hõimutöö paharetist, kes polegi paharett.

Hõimuasja olen nii sageli tõstnud oma südames paremale ja vasakule, üles ja alla, kuid siidame man on ta alati olnud. Aineti koguni nii lähedal verele, et on pannud värisema lihtsakoelise hingekese, kuid üks tõsiolu on mind alati neis sugurahvalis vereharrastusis sunnitud ägedasse opositsiooni ja silitanud vastukarva. See on ajanud vihalegi ja ägedale protestile.

Veel rohkem — olgu ta ära neetud ja susile sajatatud!

Too meriläigatis kahe mandri vahel, 80 kilomeetrit põhjatut veekogumikku, nagu saatuse kiuste lükitud kahe väga pasliku rahva ridade keskele!

Ta ei ole ju võitmatu, kuidagi pääseb üle — see on õige, kuid seesinane ülepeaamine on tihtigi säärase tehniliste takistustega seotud, et sa arusageli oled unustanud oma mlme, olemasolu ja elujanu, sosistanud kurblikke replikke hõimuharrastuse aadressil, oled sõna otsemas mõttes ideelage — kui jõuad lõpupeude-lõpuks ühest kaldast telse peale halastamatuid tõuse-langusi ühest sügavast laiuusest veel sügavamasse.

Too Soome laht on lõpupoolest needus (muidugi tormimässu korral ja sedasi on nii tihti!), soome-eesti verivendluse jube Kolgata, kannatusekarikas müüdu nii uhkes aaterakenduses! On nähtavasti osaks antud, et uljas hõimu usundiski peab hinge suruma valulise märtüüriumi, ei saa siingi läbi ilma Ketsemani ahasusajata. Kuigi see siinjuhul ei ole just kõige poeetilisemat laadi ja ei anna ennast oodidesse värssida.

*

Olen nii sageli mõelnud:

Kas ei saaks seda inetut meremürakat kuidagi täis täita? Selleks jatkuks ometi mulda ja kivimürakaid nii Soomes kui Eestis ja tarviliisest ohvrimeelest ei tohiks puudus tulla, Meil on Eestis kau-

nis üldiselt maksvad n. n. hädaabi-tööd ja on vist Soomeski midagi säärast. See ettevõtte oleks peenelt sobiv just sääraseks täitetööks ja oleks enam kui tänuväärt ülesanne nende abitööde kaudu teostada suuri teeneid kogu hõimukultuurile.

Kui följetonist satub meditatsiooni ilma asjade üle.

Tuleks ainult seks otstarbeks õhutada ja pealesurujaid leida. Anteksi, kas käesolevad üliõpilaspäevad ei võtaks oma resolutsioonide salve mingi vastavasisulisel otsuse? Siis oleks esimene samm astutud ja õhku hingatud väikenegi lootus sest hõimutöö paharetist vallandamiseks.

Või on mingisuguseid teisi teid.

Olen närvilikult jälginud viimasel ajal Ameerika modernsemaid sillaehitisi ja põksuval südamel uurinud nende pikkusemõtte. Ei ole viga — siiski võib koita pääsutee: juba loetakse uues ilmas sillapikkusi kilomeetritega ja ei maksa suur utopist olla, kui öelda, et ei ole kaugel aeg, kui kümmedki kilomeetrid tulevad kõne alla.

See alles oleks oivaline!

Vurinal autoga otsemaid Helsingisse! Tunni tee. Sellega puruneks küll ühtlasi itus unelm soomesilla romantikast, killuneks kaunim muinasjutt hõimudogmast... kuid...

*

Ja — nüüd alles satun oma kaalutluste südamesse ja mu silmad avanevad tõsiolude nägemiseks:

Kas pole see viimaks ekslik, et näha paharetti ses laineharjuvas merilagumikus? Kas pole too Kolgata just see oluline hõimuaate verevas köitmus, kas pole otse vajalikeks atribuudiks väike märtüüriumi, kannatuskarikas hõimupanooraamis?

Tuota noin — mis saab meist, kui kaotame romantika, purunevad muinasjutud, killunevad nägemused?

Hoidku taevas, või kamala juttu! — ei, ei, seda ei tohi juhtuda! Muinasjutt peab jääma, romantika ei tohi kaduda soomesoo õhetavast verisest!

Maisel pinnal ei kasva veriilli!

Ja lõõvad närvetuma hõimuaateg kaunid unelmad.

*

Seepärast — las too paharett mässab pealegi. Ja tervetuloa soome tüdrukutele ning poistele, kes täna jõuavad üle vahuste harjade meie manu!

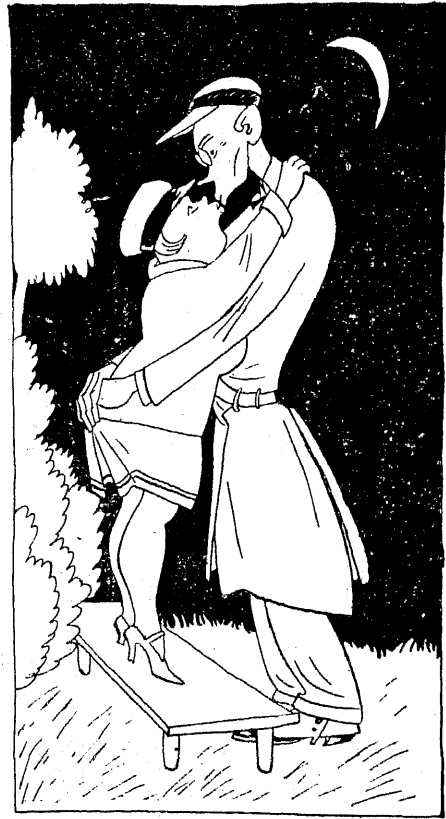
21. IX. 29.

Juhan Pahlbärk.

Kaks kindlamat hõimusidet.

Niin kaikki Suomen järvet viinaksi muuttuvat...

Silloin ne nuoret armastaa kun loistavi heimopäiv'.

Lahetagune sõnumik I.

Soome põhjamaiselt uhke ja moodsalt, kuid omapäraselt stiilne päälinn, täis euroopalikku õhku, vilgast liiklemist ja suurejoonelist aravust, näib oma merekäärulises asendis vähemalt esimesil päivil ootamatult suurlinnalik. Kui veel satub nii tore päev, nagu oli läinud pühapäev, siis pole lõppu rahvamurrul ega autode vooil, tänavaraudtee vagunid vuravad üksteise kannul läbi laide tänavate, sädelevad merilahed hoiavad linna oma süteluses, lähemal ja kaugemal sinetab kaljusaarestik, edelast kerkivad laevasuitsud, 6–7 kordsete kivilosside kohal surisevad aeroplanid, kõige üle veel päikese sõbralik soojus ja sära ning pühapäevlik pidulikkus, nii on kõigile meelte nautimist ja rõõmu.

Helsingi on usin ja töökas linn, nagu seda on soomlane isegi. Aina kiire on kõigil. Ja näod tõsised. Ehitatakse ja ehitatakse. Veerand linna on telinguis. Kesklinn kasvab kõrguses, servad laiuses, üksteise võidu. Sõidetakse, veetakse, minnakse, ostetakse. Autosid on lugematult. Spordivõistlusi on igapäev. Raamatuid ilmub rohkesti. Töötab 25 kino ja rida teatreid. Tõmbunult tagasi töötoa vaikusesse tehakse teaduslikku tööd. Igale alale leidub ise inimesi ja kõikjal tung põhjalikkusele, sügavusse, suurejoonelisusele.

Sügis on käes ja linn täis valgeid mütsi. Tartu akadeemilistel päakatel

on vähemalt esteetiline lisaväärtus. Kuid Tartu üliõpilaskonna killustatuse kõrval on Helsingi üliõpilaskond otse ideaalne tervik ja tal on ettevõtteid ja varandusi, millest meie üliõpilaskond ei näe undki.

Soome ülikoolides algab töö pisut varem kui meil. See sünnib traditsioonilise avamisaktusega, kus ülikooli rektor esineb põhimõttelisi kultuurpoliitilisi küsimusi käsitleva kõnega, millele järgneb juumalateenistus kirikus.

Esimesena avati Turu soome ülikooli sügissemester 5. sept. Rektor dr. bon. c. V. A. Koskeniemi omas kõnes puudutas eriti soome teaduste arengusihtjooni ja soome-ugri kultuuri uurimisasutise mõtet. Samal päeval algab ka õppetöö, kuid uusi õpilasi võeti vastu 13. sept. Seks ajaks oli ülikooli astunud 116 uut, üldarv 401 üliõpilast.

Helsingi ülikool avati 10 sept. rektor Tulenheimo kõnega, mis terveni oli pühendatud Hels. ülikooli õppekeele küsimusele. See küsimus hoiab juba mõnda aega pinevil kogu soome haritlaskonda. Soomlaste ja rootslaste vahekorrad on muutunud eriti teravaks, ammu küdev rahvuslik vaenulikkus on nihkunud lausa sõjaks, Helsingi ülikoolis nähakse rootslaste viimast kantsi, mida nad 10% lise vähemusrühvusega õigustamatult enese käes hoiavad. Tõepoolest paistab võõrale, ka meile, kel omakeelne ülikool, võõristav, et soome riiklik ülikool enam kui kümne iseseisvusaasta järele ikka on

jäänud kohaliku vähemusrühvuse kultuurilise ja poliitilise mõju piirkonda, et soomlased pole suutnud panna maksma oma rahva enamuse loomulikke õigusi. Ikka veel peetakse enamik loenguid vähemusrühvuse keelele ega saada maa kõrgemat kultuuripoliitikat juhtida rahva enamuse huvide kohaselt. Viimsetel aastail on soomlus küll tunduvalt võtnud maad, aga liiga aeglane areng on muutnud soomlasedki kärsituks. Lähemal ajal on siiski oodata otsustava seisukoha võtmist. — Rektor T. esitas muidugi objektiivse ülevaate küsimuse arenemisest ja seisukorra lahendamisena tehtud ettepanekud, lisamata subjektiivseid seisukohti.

Töö algas Hels. ülikoolis juba 10. sept., kuid uusi üliõpilasi võetakse veel vastu 2 nädala jooksul. Üliõpilaste arv H. ülikoolis on u. 4500.

10. ja 11. sept. avati ka Helsingi kaubandusülikool ja tehniline ülikool, esimesse võeti uusi üliõpilasi 111, teise 159. Need andmed ja arvud annavad pisut ettekujutust soome kõrgemaist õppeasutustist, milledele tuleb lisada veel väike Abo Akadeemia, Turu rootsikeelne ülikool.

Sügissemestri esimeseks doktoriasutuse taotlejaks Hels. ülikoolis osutub noofolklorist Martti Haavio (luuletajanimi Mustapää), kaitses 25 sept. väitekirja „Kettenmårchenstudien I“, mis ilmunud F. F. Communications 88 köitena. K. Krohni hiljutise paiukileminekuga on rahvalaule

VIII Edustuse koosolek

18. sept. kell 21.

(tegelikult algas 19. sept. kell 2 öösel).

Proloog

Juba mõnda aega enne selle semestri esimest koosolekut käisid eraviisil kõnelused üksikute Edustuse liikmete vahel, kus ilmnas tarve ja tahe uuesti kaalumisele võtta Edustuse kõigi rühmade koostöö. Viimaks saadi niikaugale, et võisid alata ametlikud seisukoha võimised.

Ka tänastel

Hõimupäevadel

ei puudu siin oma osa. Mitte küll tehnilise töö läbiviimise mõttes, või et oleks senist opsitsiooni juures olnud oletada erilisi represanteerimistarvet, vaid asjaolu, et oli tarvis asemikke, ametlikke esindajaid valida Hõimukongressile, nõudis Edustuse kokkutulekut, ja näis kõigile, et kui kokkulepe üldse saadakse, siis ainult sel ajal

kui suvel rahunenud meeled pole veel uuesti täiesti süttinud.

Läbirääkimised ähvardasid siiski minna karile, õige väike-sele kivikesele seoses

«Üliõpilaslehe»

toimetuse koosseisuga. Aga ka sellest saadi keskööl üle.

*

Juhatab ksv! Leesment.
Protokollivad ksv! ksv! Palgi ja Otti.

Esimene päevakorra punkt — protokoll läheb ootamatult lihtsalt, ilma obligatoorsele sõnavõttudele. Samuti on lugu aruannetega Hõimupäeva korraldustöist, juhataes otsustega toetas palvete asjus j. m. t.

Enne järgmise päevakorra punkti (Valimised) juure astumist paneb ksv! Libe ette, teha 15 minutiine vaheaeg olukorra selgitamiseks, kuna on vahetähtsel selgund, et on veel võimalusi rühmade vahel kokkuleppe leidmiseks, mis olulised valimiste puhul seisukoha võtmiseks.

Vaheaeg venib pikemale.
Koosolek jätkub kell 4.

Valimised.

Ksv! Libe: Mul on Korporatsioonide Rühma poolt teatada, et me peame ebaloomulikuks juba algusest peale, et osa Edustuse liikmeid ei võta tõstet osa. Korporatsioonide rühm on otsinud teid selle lahendamiseks. Mõte ise on algatatud mõlemil poolt. Nüüd on lõpuks ka ametlikud läbirääkimised annud tulemusi ja on jõutud teatavale kokkuleppele, kusjuures korplide rühm on teinud õige suuri järelandmisi just ainult sellepärast, et kuidagi pinda luua üliõpilaskonna koostöötamiseks.

Meie ei taha salata, et ka seltsid on leplikumad olnud ja loobunud mitmestki võimatust nõudmisest. Kuid Korplide rühmal on põhjust seniste kogemuste alusel kahelda kas mõlemad pooled omavad küllalt õiglast ja tõsisist töötahet. Peaks selle üle pidama läbirääkimisi, et vakekorrad oleksid mõlemil pool selged ja Korp! rühmal ei tuleks mitte kartä, et senine töötakistus ei võta uue kuju, et töötakistus Edustuses ei läheks üle toimkondadesse. Ainult siis, kui asi sellest küljest selge, on võimalik korp! rühmal oma liikmeid ära kutsuda kohtadelt, et sellega võimaldada uusi valimisi juhatusesse ja toimkondadesse.

Ksv! Evert — Oleks hää kui ksv! Libe selgitaks, mille üle ta arvab läbirääkimised tarvilikud olevat, kuna neil ju kokkulepe on olemas.

Ksv! Marmor — Meil on läbirääkimisi peetud pikemat aega. Neil on olnud tulemusi ja puhttehniliselt ei saa enne uusi valimisi ette võtta mingisuguseid uusi kõrval viivaid küsimusi. Oleks hää, kui ksv! Libe kannaks ette midagi konkreetset.

Ksv! Libe — Korp! rühm, ära kutsudes oma liikmeid, peab olema teadlik edaspidises töös ja meie ootame seltsidelt selgitust, millisena nad mõtleavad seda edaspidi läbi viia. Asi on ju selge. Uue kokkulepitud kava järele jääb osa korp! rühma liikmeist toimkondadesse kõrvale. Seltsid tahavad rohkem kohti saada, kui neil on liikmeid. Me kardame, et nad asjata endid ülekoormavad. Üldiselt on olukord sarnane, et me saame kohti vähem, kui meil liikmeid, ja seltsid rohkem, kui neil liikmeid. See on täiesti ebaloomulik.

Ksv! Roos — Jäi mulle täiesti arusaamatuks, mis ksv! Libe tahab näha edaspidises töös. Siin ei ütelnud ta ära midagi konkreetset, ja ma küsin missugusel osal rühma liikmetest on järgnev töö ülekoormav?

Ksv! Kull — Faktiline alus puudub läbirääkimisteks. Kui on saavutatud kokkulepe, siis saab rääkida konkreetsemalt koostööst. Praegu ei näe mingit konkreetset seisukohta, mille üle võiks läbi rääkida, sest Edustuses kui niisuguses, pole veel uut kokkulepet olnud.

Ksv! Marmor — heidab ksv! Libedale ette, et see tegevast töötakistust.

Ksv! Libe — Korp! rühm tahab teada saada

kas te tahate tööle asuda või mitte?

Korpide Rühmal on põhjust sellejuures kahelda. Enne peame lahendamata koostöö võimaluse. — Alles siis on mõtet ette võtta valimisi. Üldine toon koosoleku vaheajal peetud läbirääkimiste aja lõpul annab tõsiselt põhjust selle juures kahelda. See muutus vastastikkuseks mõnitamiseks seltside algatusel. Oligugi ka et ei saa ette heitmata jätta, et korp! rühma ametlik esitaja enast peaaegu samale provotseerida laskis. (See olin ma ise.) Kui aga ilmneb niisugune toon ja sarnased väljaastumised, siis ei ole meil mingisugust mõtet teile loovutada mingisuguseid kohtasid, mida me ise väga hästi ääta suudame. Me oleme ainult tahtnud kaotada lahkkelisid üliõpilaskonnas, ette võetavate ümbervalimistega, kuid on kartä, et nad sellepärast sugugi ei vähene.

Ksv! Evert — Asi on arusaadav: Kui me kokku leppisime kohtade jaotamisel, siis loomulikult tahame tööd teha. Üksikute isikute vahel tekkinud arusaamatused on kohased lahendada mujal. Seepärast

akadeemiliste esindajate arv H. ülikoolis jäänud vähemaks võrreldes muude õpetoõldega. Soome ja võrdleva rahvaluule prof. köht on praegu vaba, seda täidab ülemäärane prof. A. R. Niemi. Rahvaluulet loevad veel ülem. prof. V. J. Mansikka ja dotsendid V. W. Salminen ning A. V. Rantasalo. Nii on vaja ja on tulemas värskest verd soome akadeemiliste rahvaluuleuurijate perre. Ka meie kirjanduslikes ringides hästi tuntud tulisel eestisõbral mag. Elsa Enäjärvel on folkloori alalt valmimas doktoritöö, mis käsitleb muude seas ka eesti aineid.

Elanikkude arvult Tartuga võrdses Turus on kaks väikest ülikooli: rootslaste ja soomlaste. Ja 1927. a. alates on mõlema ülikooli vahel peetud Oxford-Cambridge eeskujul sõudevõistlust linnalahestaval Aurajõel. Nes on 3 korda järgemööda võitnud rootsi ülikool. Nüüd, 15 sept. peetud neljandal võistlusel tudid 1¹/₂ venepikkusega võitjajaks soomlased. Võistlust on jälglnud tuhanded.

Ei saa märkimata jätta vastutulelikkust ja otse südameikkust, millega Soome võetakse vastu eestlasi, kes kavatsevad tutvuda soome elu ja kultuuriga.

Eesti-Soome üliõpilaspäevade vastu tuntakse elavat huvi ja valmistatakse sõitma Tallinna ja Tartu.

P.

pole mingit tarvet vastata ksv!

Libeda küsimusele

Ksv! Roos — Ksv! Libeda toon tuli seltside rühmale täitsa ootamata. See on täiesti

lapsekasvatustlik toon.

Oleks kohasem tal kontrollida ennem ennast, kui teisi. Ei saa aru, kas on see provokatsioon või föötakistus.

Ksv! Kull — Ksv! Libeda selline küsimuse ülesseadmine ei edenda koostööd. Teeb ettepaneku lõpetada läbirääkimised. Kõik poolt

Ksv! Libe — Meil on siiski sarnane mulje, et kokkulepe pole mitte rahuldav. Mul on isiklikult sarnane mulje, et seltsid tahavad teha kokkuleppega ainult uut naljanumbrit. Ootan korp! rühma nimel seltside poolt

fösisist deklaratsiooni

fösisise föötahte kohta.

Ksv! Evert — Meie kõnelustega on vastus juba antud, arvan isiklikult meilt käesoleval juhusel küsida, kas teie fööd tahate teha, on niisama hea kui teiselt küsida, kas ta ei taha teha seda või teist kuritegu või muud ebakõlblat.

Ksv! Libe — Ei kahtle ksv! Everti föötahtes, kuid ma ei tea tema rühma seisukohta.

Ksv! Evert — Seda võib võtta ka seltside rühma seisukohana.

Ksv! Libe — Seesugusel juhul olen vastusega rahuldatud. Kuid edaspidise valimiste puhul jätame võimaluse lahtiseks valitavatele kohtadele ettepanud kandidaatide puhul ka isikute suhtes seisukohta võtta.

Ksv! Evert — Ka see küsimus pole õnnelikult üles võetud. Vajalikud läbirääkimised on juba teostunud. Asja sellest küljest ülestõstmine pole kooskõlas läbiräägituga.

Ksv! Peedi ettepanekul lõpetatakse läbirääkimised.

Ksv! Leesment — Kuna kokkulepe Edustuse rühmade omavahelisel läbirääkimistel on saavutatud, ja et võimaldada sellekohaselt kõigile Edustuse liigetele osavõit fööst, teatan Korporatsioonide Rühma nimel, et KIRI liikmed astuvad tagasi kõigilt juhatuse ja toimkondade kohtadelt, selleks et võimaldada uusi valimisi.

Ksv! Mihkla teatab sama Organiseerimatute poolt

järgnevad kokkulepitud kava põjal valimised. Ümberasendamata jäävad vaid need kohad, kus vähemusrahvastest Edustuse liikmed, kuna need koosolekult puuduvad.

Uus koosseis:

Üliõpilaskonna Esimees — Hugo Paalman (Vironus). Teised juhatuse liikmed:

Abiesimees — E. Kull (E. Ü. S.) Kirjatoimetaja — Renate Palgi (Filiae Patriae)

I abikirjatoim. — Lillimägi (Ilmatar)
II abikirjatoim. — Siil (Frater Esticus)
Laekahoidja — Muhel (Ühendus)

Laekahoidja abi (endine)

Välisloimekond:

Juhataja — Otto Leesment (Fr! Esticus)

Liikmed — Sinaida Seemann (E.N. Ü. S.), Ilmar Peet (Põhjala)
V. Riomar (E. Ü. S.)

Üliõpilasleht:

Vastutav toimetaja: Juhan Libe (Sakalanus) liikmed: Herman Evert (Liivika), Eduard Roos (E. Ü. S.)

Majandustoimekond:

Juhataja — Albert Marmor (Veltjesto) liikmed — Karl Mihkla (Organiseerimatu), Voldemar Tiks (Harjolanus)

Lugemislaud:

Juhataja — Otto Tubarik (orgmatu) liikmed Marta Osche (Amica), (teine liige endine)

Üldtoimekonda vabadele kohtadele valitakse Sinaida Seemann, Herman Evert ja Otto Leesment

Soome-Eesti Üliõpilaspäevadele

esindajaiks (asemikkudeks) valitakse ksv! ksv! Leesment, Renate Palgi, Paalman, Peet, Roos, Mihkla.

Kaunasesse

Balti üliõpilaskondade spordioliimpiaadile valitakse üliõpilaskonna poolt esindajaks ksv! Ilmar Lill (väljaspoolt Edustust).

Läbirääkimistel

töstab ksv! Leesment üles küsimuse SELLI praeguse asjaajaja Sinaida Seemann'i vastu, kelle asjaajamise kohta välismailt tehtud mitmeid väga piinlikke etteheiteid, ja millest ka preili Seemann'ile teatatakse.

Kuna küsiti puudub ise koosolekult, jääb asi selgitamata.

Teiseks arusaamatuste sarjaks, mis natuke meeli erutas, kujunesid arvulikkud valimised Soome kaasvõitlejatele Tallinna vastusõitvate esindajate ja korterite Toimkonna juhataja kohale.

Tallinna esindajaiks valitakse ksv! Otto Leesment ja Sinaida Seemann, viimane peale seda kui terve rida kandidaate Seltside rühmast keelduvad.

Korterite toimkonna juhataja ksv! J. Rebase haigestumise pärast keeldumise tõttu, esitavad rühmad vastastikku kandidaate üles, kes aga kõik keelduvad, põhjendades kas isiklikudel motiividel, kuna teised jälle nii kui nii juba seotud toimkondade juhustistega.

Lõpuks valitakse korteritoimkonna juhatajaks toimkonna liige ksv! Lillimägi, kes koosolekult puudub.

Koosolek lõpeb kell 5,51 hom.

Eesti Akadeemiliste Naiste Ühingu tegevus 1928/29. a.

24. märtsil astusid kokku Tartus eesti akadeemilised naised, et juba neljandat korda anda aru oma tegevusest ja üles seada tulevikus uusi ülesandeid.

Akad. Naiste Ühing (asukoht Tartus, Jaani tän. 16) algas oma tegevust 1926. aast. 33 liikmega ja seadis oma sihiks: aidata kaasa nii vaimliselt kui ka aineliselt naise kõrgema hariduse süvendamiseks ja edendamiseks ning õigusliku olukorra lahendamiseks akadeemilise, ühiskondliku ja riikliku elu aladel. Liikmete arv on tõusnud nüüd 129-ni, Tallinnas on asutatud osakond ja ka teistes linnades on uusi osakondi tekkimas, esijoones Pärnus.

Eesti ühing kuulub Rahvusvahelisse Akad. Naiste Liitu ja on viimasega elavas kirjavahefuses. Liit on asutatud 1919. a ja temasse kuulub 31 riigi rahvuslikud ühingud. Liidu suuremaks ülesandeks on teadusliku föö edendamise ja sõbralikkude suhete arendamine kõikide maade ülikooli haridusega naiste vahel. Selleks toetab Liit omi liikmeid eeskätt aineliselt, pakkudes toetusi ja stipendiume.

Lauri Hakulinen, eksaktselingvistika esindaja, Suur-Soome troonil kaalub: kas mitte oma väitekirja kirjutada eesti keeles. Võtab kindlasti eesti naise, kui leiab kellegi, kes oskab keeta.

Eesti ühing on ka läinud aastal olnud korduvalt toetuste osaliseks. Nii määrati Ameerika ühingu stipendium Eesti ühingu liikmele Dr. Leida Adamberg'ile, kes asus töötama stipendiaadina Joova riigi ülikooli juurde. Peale selle täiendas end hiljutil Inglismaal ühingu liige keeleteadlane pr. M. Simptman, keda võeti Birminghami ülikooli pansionaati ühingu soovitusel alandatud hinnaga. Tutvuse ja sõpruse arendamiseks üksikute ühingute ja nende liikmete vahel on asutatud välismaal klubimajad (Pariisis, Roomas, Londonis, New-Yorgis ja mujal), kus rahvuslike ühingute liikmed võivad peatuda, viibides välismaal.

Käesoleva aasta augustikuul peetakse Genfis Rahvusvahelise Akad. Naiste konverents, millest on palutud osa võtta kõiki rahvuslikke ühinguid oma esitajate kaudu. Genfis astub kokku liidu V konverents, mis on ühitas ka Rahvusvahelise Liidu 10-ne aastase tegevuse juubel. See töötab

kujuneda suurejooneliseks rahvusvahelise koostöö demonstreerimiseks nii teaduslike küsimuste selgitamise poolest kui ka mitmesuguste teaduslike ekskursioonide ning huvireiside suhtes konverentsist osavõtjatele. Muu seas on lubanud esineda referaadiga madame Curie ja teised tuntud välismaa õpetlased. Ekskursioonidest võiks nimetada Leysin'i ülikooli sanatooriumi ja teiste asutiste demonstreerimist naisarsidele, taimede uurijate tutvustamist Linnaca jaamaga prof. Choda'i poolt, ekskursioonid ajaloo ning kasvatusteadlastele, ehitusmeistritele jne. Vastavad komisjonid hoolitsevad külaliste vastuvõtmise ja nende paigutamise eest korteritesse, ekskursioonide korraldamise ja informatsioonide eest ajakirjandusele. Eesti ühing kavatses saata konverentsile omi esitajaid.

Eesti Akad. Naiste ühingu tegevust juhatab 7-liikmeline juhatus, mille kõrval on veel töötamas 6 ise-

seisvat toimkonda (haridus-, juriidiline, ankeet-, propaganda-, vaimlise koostöö-komitee ja majandustoimkond). Läinud aasta ühingu sisemisest tegevusest võiks nimetada järgmist: 1) ankeedi korraldamine akadeemiliste naiste seisukorra selgitamiseks; 2) raamatute (eriti õpiraamatute) kirjastamine naiskütse küsimuste alal; esimesena on ilmunud Haridusministeeriumi toetusel Dr. O. Madison'i „Lastehoid esimesil eluaastail“, mis on ka võetud Haridusministeeriumi poolt soovitatavate õpiraamatute nimestikku; 3) välismaa külaliste vastuvõtmine (dots. E. Gleditsch, miss van Eghen, miss Onslov jt.) ja avalikkude koosolekute korraldamine; 4) omavaheliste klubiõhute ning kella-viite-tee korraldamine suurema osavõtjate arvuga Lähemas tulevikus kavatses ühing asutada liikmetevahelist toetus- ja stipendiumifondi ja katsutakse muretseda oma liikmetele teateid töövõimaluste kohta kodu ning välismaal.

Ideaalne tudeng üldse ja hõimupäevil.

1. Tal peavad olema head jalad, et oma veksleid pikendada, eriti praegusel kriisi ajastul.

2. Tal olgu head silmad, et neid „teha“ eriti hõimuvuudiste puhul.

3. Tal olgu ka hea kõht, et hõimusidet võimalikult tüsendada.

4. Tal peab olema hea nina, et koduteed leida pärast hõimupidustusi.

5. Ja kui need läbi, peab tal olema hea keel, et vilistlasele auku pähe rääkida eelarve puudujägi katteks.

6. Kui see ei õnnestu, võiks tal olla ka hea pea, et kevadeks mõnd eksamit sooritada.

Luuletisi hõimupäeviks.

Terve tuloa!

*O terve tuloa Ateéna Emajõe,
Õrn syda hõõguv kaljul kasvand hõimuõe!
O terve tuloa me tõusva vaimu linna,
Tuldkandev syda Kalevala velji pinna!
Saab yha tugevamaks tammikus me yhing
Ning Taaramäele kerkiv rahvuskultuuryhing.
Hiis igihaljas meil, ja lootused meil haljad.
Ei käest me poegil pääse võitlusratsuvaljad.
Ja Uku altri ette sõsarad meil astvad.
Hääks rahva sõnamõõku mehed veres kastvad.
Ja yha ymber vabaduse urikivi
Jääb võimsalt seisma kaljuvaldlik hõimurivi!*

*Taaramäel
19. IX. 1929.*

Paulopriit Voolaine.

Väitlus.

„Ühissoome, ühissoome,
millal kord su, kord su loome,
sajandite lootus suur?
Millal katkeb kitsas puur
ümbert ahistetu soo me?
miks end ahelais veel poome
lõhestatud, lahastatud
oksad õnnetud, kel ometi üks juur?!“

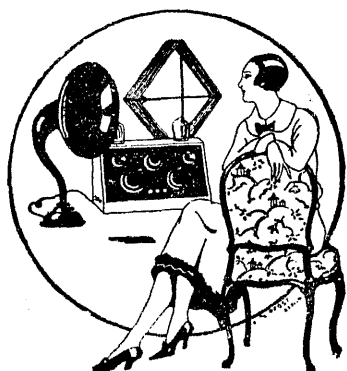
„Vaata! kuid võimatuse vallid,
võimsad, võikad, aegist hallid!
Tuhat-aastast ehitet
ümber kummagi kui kett!
Asjatud su uned kallid,
piüüded tühjajad tuulepallid!
Kes võib suuta aegu muuta?
— kaob see kõik kui silmipett.“

„Aga vaata, ent eks vaata,
rahvas mannetu ja maata,
kes sa ise eile vaid
kündsids mõisa moonamaid —
eks sa vaata, eks sa vaata,
mis võib tegeu korda saata:
äkki teisi, üle-õisi
omi nüüidseid aedu õitsevaid!

Kui on isad, kui on isad
kadakaina vinsked, visad,
ühes põlves loonud nood —
poegi põlv, mis sina lood?
On's see palju kui sa lisad
harja tööle, mis teind isad:
lahutavad, lõhastavad
aiad aede vahelt ära tood?!“

A. A. L.

Vastutav toimetaja: **Juhan Libe**. Tegev toimetaja k. t. (sekretär): **Karl Mihkla**. Liikmed: **Marta Osche**,
Õtto Tubarik. Väljaandja: **Tartu Üliõpilaskonna Edustus**.

KÕIK vil! vil! ja ksv! ksv!

Ostavad ainult
Akadeemilise kooperatiivi liikmelt.

K/ü

E. Prüüs

Kaubahoovis 20/21 telef. 12-92.

Viimasel Tartu Näitusel kroonitud I auhinnaga

Soovitan

Raadio osakonnast

Rikkalikus valikus **võrkaparaate, võrkanooide alaldajaid**, kõiki viimaseid **Berlini** näituse uudiseid!! Alalise voolu aparate **valjult hääldejaid** ja raadio tarbeid.

Grammofoni osakonnast

Suurem valik kunstniku plaate, moodsamaid „šlage-reid“, parimaid grammofone, nagu His Masters-Voice, Columbia Parlophon Odeon.

Ilmakuulsa **Telefunkeni** **vabrikute esitus**
Tartus

Ehitusmaterjali ja majapidamise osakonnast

suures valikus käsifööriistu, ehitusmaterjali ja majapidamisriistu

Hinnad odavad. Järelmaks kuni 1 aasta.

Johs ja Peeter Parikas'te
Fotograafia õpperaamat

kolmas täiendatud trükk on ainuke täielik eestikeelne käsiraamat kutselistele fotograafidele ja edasijõudnud amatööridele. 313 + 87 lhk. peenikest trükki heal kirjutusmaterjalil 134 sisuselgitava pildiga. Hind kr. 3.50.

Johs ja Peeter Parikas'te
FOTO-AMATÖÖR

käepärane juhatus amatööridele. 56 lhk. teksti, 35 pildiga. Hind kr. —.50.

Johs ja Peeter Parikas'te
Väike foto-amatöör

algajatele foto-amatööridele. 37 lhk. teksti, 24 pildiga. Hind kr. —.25.

Foto-kirjastus

J. & P. PARIKAS

Tallinnas, Kuninga tän. nr. 1.

Kohvik- ja kondiitri äri

H. LAAS

Tallinn, V. Posti t. 7, tel. 26-57.

*Alaliselt saadaval oma tööstuse
saadused tuntud hääduses.*

Katte-
Alus- } **klaasi**
Uuri- }

präparaadikarbid ja muid mikroskoobi tarbenõusid soovitab odava hinnaga

Optik **B. SCHULTZE**

Rüütli tän. 10.

Kondiitri äri ja
kohvik

H. Feischner

Tallinn

Harju 45, telefon 19-50

Tallinna

Kosmeetika Laboratorium

„Flora“

soovitab tuntud headuses oma kosmeetika ja parfümeeria saadusi. Eriliselt **Sadda-Jakko**, Eau de-Cologne ja kreem. Lille Faude-Cologne „**Le Printemps**“. Hambapasta „**Perhydrol**“.

Saadaval igalpool.

Kontor:

S. Tatari tän. 21-b, k. 2. Tel. 15-78.

SUUREM raamatute, kirjutus- ja joonistustarvete ladu EESTIS

soovitab

oma rikkalikust tagavarast igasuguseid raamatuid, kirjutus- ja joonistustarbeid.

RAAMATUD kõik teaduslik- ja ilukirjandus.

KIRJUTUSMATERJAL: Kaustad. Täidetavad sullepead inglise ja saksa vabrikutest. Joonlauad puust ja metallist. Automaat taskupliiatsid kolme värviga. Taskupliiatsid „Eversharp“. Tasku tindipotid. Soennecken'i taskuraamatud ja meespead. Portfellid jne.

JOONISTUSTARBED: Joonistuspeabereid rullides ja poognates. Detail-joonistuspeaber. Vahalõuend ja vahapeber. Toonapeber. Sõepeber. Õli- ja vesivärvid. Värviliisid pliiaatsid tehniliseks otstarbeks.

TSIRKLIKASTID E. O. Richter: Universaal tsirkliid. Joonsuled. Reissiniid. Kolmnurgad. Tushid.

HINNAD ALATI MOÕDUKAD.

Teenimine kiire, vastutulelik ja ausameelne, nõuandmine ilma ostukohustuseeta kõigis kaupadesse puutuvates küsimustes.

=== **K. o/ü. „RAHVAÜLIKOOI“** ===

Harju tn. 48, omas majas, tel. 24-49.
Jaani tn. 6, panga majas, telef. 6-66.

A.-S.

Trikoo-, pitsi- & sukavabrik

OSKAR KILGAS

Tallinn, Volta tän. 3. Telefon 2-23.

Siidisukki

Floorsukki

Villaseid sukki

Laste sukki

Meester. sokke

Trikoopesu

Valmistab:

Siidipesu

Siidikleidiriiet

Pesupitse

Paelu

Laste ülikondi

Supelülikondi

Spordiülikondi

Ainukene sellelaadiline suurtööstus Eestis. Kaubad vabriku märgiga varustatult saadaval igal pool üle maa.

Nõudke ainult meie kaupu.

Eesti Kirjanduse Seltsi Kirjastus.

Jules Verne: SALADUSLIK SAAR

Seiklusromaan 60 illustratsiooniga, 619 lhk., hind 7 kr., paremal paberil 8 kr. 50 s., ka-
lingurköites 10 krooni. Tõlkinud A. Ainomäe.

Jules Verne'i töid on huviga loetud kogu maailmas juba inimea kestes. Ilmumisel üllatas kõigepealt Verne'i suur seiklusrikkus ja uskumatuseni uued väljamõeldused tehnika alal. Viimased praegu enam ei raba lugejat, sest need prohvet-
likud nägemused on teostatud, kuid Jules Verne'i tehnilised teadmised on nüüd seda rohkem õpetlikud. Mis aga lugejat ikka on köitnud ja köidab: see on autori elav jutustamine, tugev sündmustik, tuumakus ja lugupidamistvääriv kõlbline kandejõud.

BOTAANIKA OSKUSSÕNASTIK. 60 lhk., hind 1 kr. 75 s. Raamatus on 2300 oskussõna saksa, ladina, vene ja eesti keeles.

Eesti iseseisvuse algul moodustati Tartu ülikooli botaanika instituudi juures sellekohane botaanika oskussõnade komisjon, millest osa võtsid prof. Bucholtz, prof. H. Kaho, dots. Spohr, assist. Wilberg, üliõp. J. Karu, lektor J. W. Weski ja hiljem ka eradotsent T. Lipmaa. Teos koostati vastavalt ülikooli loengute tarvidusele. See töö jõudis 1924. a. lõpule. 1928. a. täiendati veel neid oskussõnu ja anti raamatuna trükki.

Ostke Hõimualbumi!

Graafiline kunstiasutis

ED. BERGMANN

(Omanik V. Bergmann)

Tartus, Jaani tänav 15

Raamatutrükikoda

:: Kivitrükikoda ::

Kõitmise töökoda

Odav, kiire ja hea töö

Parima tehnilise sisseseadega trükikoda Tartus
Osakondi juhivad parimad kodumaa tööjõud

Kohvikud tõstavad hindu

aga

**LOODUSE KROONINE
ROMAAN**

maksab endiselt 1 kroon.

Senini on ilmunud järgmised numbrid:

1. Zsigmond Moricz: MUDAKULD
2. John Masefield: SARD HARKER
3. August Strindberg: MERE RÜPES
4. Hans Heinz Ewers: ALRAUNE
5. Géza Gárdonyi: NÄGEMATU INIMENE
6. F. M. Dostojevski: KURITÖÖ ja KARISTUS I.
7. F. M. Dostojevski: KURITÖÖ ja KARISTUS II.
8. F. M. Dostojevski: KURITÖÖ ja KARISTUS III.
9. Anatole France: THAIS.

Ilmumas:

10. Zilahy Lajos: SURMAV KEVAD
11. Henry Barbusse: PÕRGU.

K. O/Ü. „Loodus“, Tartus.

Esimesejärgu

Esimesejärgu

kosmeetika, parfümeeria ja tualettseepide tehas Eestis.

Meie valmistame eeltähendatud aineid ainult esimesejärgu headuses.

Soovitame muuseas järgmisi erisaadusi:

Iludusekreem „Viko“
Hamba pasta Viko
„ pulber Ideal
Eau de Cologne eht superieur
„ Favori
Lõhna õlid: „Lilias Ideal, Muguet
Ideal, Favori, Origan etc.

Iluduse seep Ideal-Viko
Lillepiima seep Viko
Syringa seep Viko
Perekonnaseep ümmargune
Lanolin-rohuseebid.
Peakõõma seep ja salv Viko

Meie tualettseebid rahuldavad kõige suuremaid nõudmisi kosmeetiliselt kui ka lõhnaliselt.
Nõudke oma enese huvides ainult lab. Viko saadusi.

Eesti Laenu Pank

VANEMAJD EESTI RAHAASUTISI (ASUT. 1909).

TALLINN, S. KARJA 18, omas majas.

Diskonteerib veksleid
Võtab raha hoiule
Toimetab kõiki pangatalitusi.

A.-S. BASSEIN

Aia tän. 3 Tel. 16-08

ROOMA-VEINE SAUNAD
VOOLAVA VEE BASSEINIGA.

TUNNIPLAAN

26. augustist 1929. a. — 26. maini 1930 a.

NAISTELE:

Päevad	Kellaeg	Hind
Teisipäev	11—3	50 S.
Kesknädal		
Neljapäev	1—10	65 „
Reede	10—3	55 „
Laupäev		

MEESTELE:

Päevad	Kellaeg	Hind
Esmasp.	3—9	60 „
Teisipäev		
Kesknäd.	3—10	70 „
Reede		
Laupäev		

Rüiteruum on daamidele kasutada kuni kella 4-ni päeval. Vannid 25 senti. Teisip. ja kesk-nädalatel kella 11—5 maksavad kuni 8 a. vanad lapsed 30 senti, õpilased — 40 senti.

Erilist tähelepanu!!

Moodsamaid ja vastupidavaid

jalanõusid

ostate Teie ainult

Tartu

Vigastatud Sõjam. Ühingu

töökojast

Küütri tän. nr. 3, kino „Athena“ kõrval.

Tellimised ja igasugused
parandusetööd.

Üliõpilastele %.

Üliõpilastele %.

Eeskujulik

sõõgisaal

„ATHENA“

Tartus, Küütri t. 1

TALLINNA

JUUDI ÜHISPANK

Tallinn, Viru 7, telef. 20-66.

*

TOIMETAB KÕIKI
PANGAOPERATSIOONE
SISE- JA VALISMAAL.

*

PANGAL OMA SPEDITSIOONI
JA KINNITUSE JAOSKONNAD.

*

Vastastikuste Kindlustusseltside

edasikindlustuse- ja nõuande
keskkoht ning revisjoniliit:

Eesti Ühistegeline Kindlustus-Keskselts

Tallinn, S. Karja 19. Kõnetr. 30-78

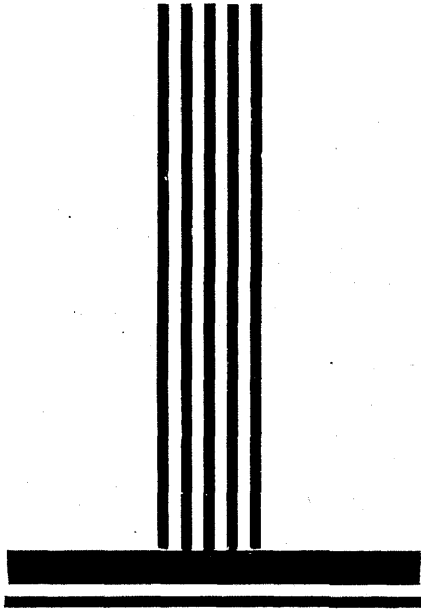
Aktsia selts A. Le Coq'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter,

ning keedetud mõdu, limonad, sooda, selters — tuntud headuses.

Suurim ja täiuslikum ladu igasuguseid
kemikaale ja laboratooriumite tarvis
klaas- ja kummikaupu

A/S. prov. JULIUS LILL

Tartu, Narva tän. 6, telefon 1-66

OSAKONNAD:

Tartu, Rüütli 10, tel. 5-49. Tallinn, V.-Viru 15, tel. 12-88.

*

Parimatest vabrikutest

fotokaamerad, suurendus-aparaadid, plaadid,
pakkfilmid, rullfilmid, paberid, post-
kaardid, statiivid, justophot,
autoknips, paljundus-
raamid jne.

Üliõpilasile maksusoodustused.

- - *Värske ja lõbus meeoleolu* - -

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult siis,
kui nende laual ei puudu

E. T. K.

SÕSTRA- ja ÕUNAVEINID

ning maitsvad supisted:

E. T. K. kilud ja E. T. K. sprotid.

Oma headuse poolest on need kaubad saanud kõikide
üldtunnustuse. Nõudke igalt poolt.

*

Pealadu: E. T. K.

TALLINN, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus)

Haruladu Tartus, Maarjamõisa tn. nr. 21.

Krediit Pank

Asut. 1907. a.

Tallinnas, Suur Karja 20.
Pangal oma telef. keskjaam
väljakutse „Krediitpank“

Pangal oma kapitalid: kr. 1.950.000

Osakonnad:

Abjas, Antslas, Haapsalus,
Keinas, Jõhvis, Narvas, Nõm-
mel, Tapal, Tartus, Türil,
Viljandis, Võrus.

Tartu osakond — Suurturg 11

Toimetab kõiksugu panga operatsioone